

SZÍNHÁZ

DRÁMAMELLÉKLET

1982

JULIUS

GYÓRFFY LÁSZLÓ

Gyújtózsínór

színmű

Szereplők:

MÁRIA — 27 ÉVES
DÁVID — 35 ÉVES
IVÁN — 31 ÉVES
RÉKA — 28 ÉVES
DR. BÁN — 53 ÉVES
LAJOSKA — 31 ÉVES

Történik az 1970-es évek elején Első rész I. kép

Iván és Mária nyaralóházacskája egy vidéki város közelében, ahol élnek, és annak a kisközségnek a határában, ahol Dávid fél éve a helybeli eszpresszó-bárban zongorázik. Az épület két helyiségből áll. A színpadon azt a helyiséget látjuk, melyben egy bejárati ajtó is található. Az egyik sarokban halomba dobált deszkadarabok, a másikban vaslábú kis kerti asztal, körülötte szék, fatőnk, egyéb ülőalkalmatosság, apró vaskályha és egy kórházi ágy. Valamelyik falon petróleumlámpa lóg, egy másik a vaskályhán áll. Alkony.

Mária ül az asztalnál, tanul, jegyzetel, sebészi szakvizsgára készül. Kint vihar, eső veri a tetőt. Mária meg-gyűjtja a kályhán álló lámpát, és az asztalra teszi. Hirtelen ideges kopogás hallatszik az ajtón. Mária feláll és az ajtóhoz megy.

MÁRIA Ki az?

RÉKA Réka!

MÁRIA Kicsoda? (Kinyitja az ajtót)

RÉKA Na, hála istennek! ... Szervusz. Megismersz még?

MÁRIA Nem . . . Jaj, de igen. Réka. Bocsáss meg, szervusz. Ilyen zuhogó esőben? Hogy kerültél ide?

RÉKA Remélem, nem az ajtóban akarod ezt velem meg-tárgyalni?

MÁRIA Dehogy, gyere be... Csuromvíz vagy... Tedd le a csomagod ... Gyalog jöttél?

RÉKA Ugyan, itt a közelben van egy helikopterállomás.

MÁRIA Tessék, ülj le... Törülközz meg... (Elővesz egy törülközőt) Itt van, ez tisztta.. De hát hogy jutott eszedbe? Pont ilyen időben?... És ekkora bőrönddel...

RÉKA (törülközők) Amikor elindultam, még nem esett. Ez az én formám.

MÁRIA Otthon kerestél?

RÉKA Nyilván, Egy órát tekeregtem a környéketeken . . . Nagy 'titokban tarthatjátok ezt a bodegát, ha egy olyan környéken, ahol ti laktok, ott is csak a szomszédasszony tud róla. Ugyanis feltűnt neki, hogy a házatok körül csámborgok . . .

MÁRIA Várjál, adok valami szárazat... (Tréningruha-felsőt és egy szoknyát vesz elő) Csak ezek a rongyaim vannak, rendes ruhát nem érdemes idehozni. De tiszták.

RÉKA A bugyogóm is csuromvíz.

MÁRIA Itt a köpeny, vedd fel addig... Majd megszáritom a ruháddal együtt.

RÉKA Hogy a csudába szárítod meg?

MÁRIA Bízd csak rám. Mire való a petróleumlámpa? RÉKA (vetkőzik, köpenyt vesz fel) Ne haragudj, hogy ezzel kezdem ... Akadna valami italod?

MÁRIA Bor megfelel?

RÉKA Konyakod nincs?

MÁRIA Talán maradt egy kevés pálinka... (Az üveget keresi, megtalálja) Félig tele, de van... Tessék. (Tölt mindkettőjüknék) Egészségedre!

RÉKA Scol! (Isznak) Te, mennyire van a várostól ez a viskó?

MÁRIA Vagy három kilométer.

RÉKA Hát ez first class ! ... (Körbesétál, nézeget) Nekem legalább ötnek tűnt.

MÁRIA Az ember némelykor könnyen elfelejti a megismerésnél az érzéki észlelés módját. Ahogy annak idején

Arisztotelész papa kitalálta. Ilyen lehet a szerelem vagy a gyaloglás ... Te biztos már keveset gyalogolsz.

RÉKA De ami a szerelmet illeti, ott legalább megmaradt az érzéki észlelésem. Egyébként olyan nyakatekert fogalmazol, mint Dávid.

MÁRIA Micsoda?

RÉKA Semmi, nem érdekes. Mondd, miért kellett nektek ezt az isten háta mögötti kalyibát megvennetek? Miért nem. a Balatonnál vagy legalább a Velencei-tónál . . . Itt se tő, se hegy, csak dombok . . .

MÁRIA Nem fázol?

RÉKA Nem, de pálinkát még adhatsz ... Te?

MÁRIA Nem kérek.

RÉKA Azt hittem, nem fogsz megismerni.

MÁRIA Miért

RÉKA Na hallod? Több mint fél éve, hogy találkoztunk.

MÁRIA Előtte is csak egyszer. Egy éve?

RÉKA Egy éve. Amikor Dávidot rábeszéltem, hogy jöjjön haza, No és most is ilyesfélében ügyködöm . . . MÁRIA Mit csinálsz?

RÉKA Sokszor vagy itt egyedül ebben a vityillóban? MÁRIA Legtöbbször Ivánnal, a férjemmel. De most ös-szevesztünk. Azt mondta, felszalad a kocsival Pestre, én meg vizsgára készülök. Szóval, miért utaztál ide'?

RÉKA Iván Pesten van? ... Ez érdekes ... Szereted? MÁRIA Kit?

RÉKA Ivánt., uradat és parancsolódat.

MARIA Megbocsáss, de úgy gondolom . . .

RÉKA Ez nem tartozik rám.

MÁRIA Akkor

RÉKA Dávidért jöttem, hogy Pestre vigyem.

MÁRIA Nem értem . . .

RÉKA Gondolhatod, nem az az egyetlen szórakozásom, hogy idegen férfiak után zötyögjek egy piszkos vonaton, és a bugyimig áztassam magam egy nyavalyás nyári záporral...

MÁRIA Ezt sejtettem.

RÉKA Dávid apja küldött . . .

MÁRIA És ?

RÉKA Nagyon jól tudja, hogy a drága csemetéje ide-költözött.

MÁRIA És ?

RÉKA Na, figyelj ide, fél évvel ezelőtt megmondtuk a férjednek, amikor Pesten feljött hozzánk . . .

MÁRIA Hozzánk? ...

RÉKA Már mint Róberthez, Dávid öccséhez és hozzám . . . Szóval, Dávid tudja, miért jött ide a nagybátyjához, de ideköltözött ugyebár, és ez tény. A veletek szomszédos községben veri a zongorát részeg dolgozóknak és nőket hajkurászó katonáknak. (Mária közbe akar szólni) Várj, még nem fejeztem be! Az apja viszont azt akarja, hogy költözzön haza, és ott kezdjen magával valamit. Itt teljesen gajdeszra megy. Gondalom, iszik is . . .

MÁRIA Képzeld, nem iszik.

RÉKA Szóval, találkoztak ?

MÁRIA Légy szíves, hagyd abba ezt a kérdezősködést. RÉKA A férjed tudja?

MÁRIA Semmi közöd hozzá. Egyáltalán, mi jogon fag-gatsz te engem? Idejössz, egyszer csak beállítasz . . . RÉKA Ne idegeskedj ! Semmi kedvem beleütni az orro-mat mások dolgába.

MÁRIA Veszem észre . . .

RÉKA Mit szólnál ahhoz, ha ... Adj még egy kis pálinkát.

MÁRIA (tölt) Tessék.

RÉKA (ivás után) Mit szólnál ahhoz:, ha azt mondanám, a férjed felkeresett a múlt héten . . .

MÁRIA Micsoda?

RÉKA Mondjuk, felkeresett az irodámban, és könyörgött, utazzam ide, próbáljalak lebeszélni Dávidról. Mivel sejtji, hogy találkoztak ... Jó, találkozni fogtok . . .

MÁRIA És emiatt felkeresett téged?

RÉKA Miért? Mégiscsak én vagyok az, aki Dávidot egy évvel ezelőtt, némi rendőri segédlettel ugyan, kihúztam a Rajnából. Én beszéltem rá, hogy jöjjön haza. Az öccsének is a szeretője lettem, kurz und gut : családtag vagyok.

MÁRIA Iván nem tudja, hogy mi találkoztunk.

RÉKA Nem? Mondd, ki az a szerencsétlen, aki elhiszi. hogy Dávid, teszem azt, kultúrmisszióból vállalt munkát a környéketeken? A szeretője voltál, mielőtt ki-

ment, aztán a barátja feleségül vett ... És most, hogy hazajött, utánad koslat, te beleegyezel, és várátok, majd csak lesz valami ebből a viszonyból. Majd csak kialakul, mint püpos gyerek az úthenger alatt. Hát ezért járt nálam. Nem Dávid apja kért. Iván nem hajlandó lemondani rólad, sőt, valami olyasmit is dadogott, hogy nem áll jó^t magáért . . .

MÁRIA Iván felkeresett és ezt mondta? (Réka hallgat) Felelj, nem valld?

RÉKA (mintha az előbb csak tréfált volna) Nyugalom, én csak azt mondtam: mi lenne, ha ő küldött volna, és nem Dávid apja'?

MÁRIA Légy szíves, ne játssz az idegeimmel! Lehet, hogy ti ott, az Impexetekben megszoktátok az ilyen ugratásokat, de én nem! Nem vagyok kereskedelmi üzletkötő, sem tárgyalópartnered, és a kolléganőd sem! Világos?

RÉKA Kicsit ideges lettél.

MÁRIA (az ablakhoz megy, kinyitja; néha dörög az ég, távoli villámások látszanak) Elállt az eső . . .

RÉKA Teljesen sötét lett, Még jó, hogy nem a későbbi vonattal jöttem, most jól néznék ki. Bűdös van, nem érzed'?

MÁRIA Nagy esőzések idején előnti a rétet a víz, és né-hány napig érezni a rothadó fű szagát ... Egész éjjel brekegnek a békák. Mintha valaki segítségért kiabál-na...

RÉKA (ironikusan) Gyönyörű vidék. Csodálatos ... É mondd, féltékeny'?

MÁRIA Kicsoda?

RÉKA Dávid.

MÁRIA Kire'?

RÉKA Mégis, mit gondolsz? Ivánra. Mert Róbert Dávid öccse, szörnyen féltékeny természet. Nem árultam el neki ezt a kiruccanásomat, sem, úgyse értette volna. Mintha nem is Dávid öccse lenne. (Tölt a pálinkásüvegből iszik) Ha azt kérdeznéd, szeretem-e, nem tudnék rá válaszolni. Fiatalabb nálam; húszéves. Bár ez sem megvetendő . . .

MÁRIA Te hány éves vagy ?

RÉKA Huszonnyolc.

MÁRIA Miért :nem mentél férjhez?

RÉKA (ide-oda járkál, rágyújt egy cigarettára) Kedve-sem, nekem semmi szükségem férjre, legfeljebb férfira. Semmi kedvem nyakamba venni a családi örömeiket; mosás, takarítás ... „Hová mész? Miikor találkoztunk Mit főztek vacsorára? ... Nagyon jól megvagyok én magam is. Gyereik után meg végképp nem sóvárgok: szülés, pelenka, éjjeli sírás, hajnali szoptatás ... Ha rendetlen a hajam, úgy érzem, mintha nem is mosakodtam volna. Ha nincs elég pénzem, legalább fiatal és friss legyek. Az öregséghez pénz kell, és addig vigyázok a fiatalságomra, ameddig tudok ! ... Neked könnyű!

MÁRIA Miért..?

RÉKA Te orvos vagy. A fehér köpenynek varázsa van. Egész másképp kezeinek a férfiak. De én?

MÁRIA Nem szeretik a magamfajtát ... A betegek nem bíznak a sebésznőkben.

RÉKA (véletlenül lever egy cserépkorsót) Ne haragudj, nem láttam. Összesőpröm.

MÁRIA Hagyd a csudába, majd holnap.

RÉKA De én össze akarom söpörni.

MÁRIA Nem kell.

RÉKA ... Én rendet akarok itt csinálni. Undorodom az ilyen átmeneti viskóktól.

MÁRIA (eljön az ablaktól, meggyújtja a másik lámpát is, felakasztja egy bemélyedés közepén meredő szögre) RÉKA Hát az mi? (A falon látható, kereszt alakú kopásra, mutat, melyet megvilágít a lámpa fénye)

MÁRIA Lehullott a vakolat.

RÉKA Az egy kereszt.

MÁRIA Véletlenül így hullott le.

RÉKA Olyan, mint egy házioltár. (Hallgatózik) Te, megint esik?

MÁRIA Csak két nyárfa zizeg az ablak előtt. Ha szél fúj, Úgy hallani, mintha eső esne ... Tehát arra gondoltatok, jobb, ha Dávid felmegy Pestre, ugye?

RÉKA Nézd, az olyanfélék, mint ő, nyolc-kilenc év alatt valójában elfelejtik a másikat. Mit akarsz tulajdon-

képpen? Nyolc évig kint volt, egy fél éve találkoztatok. Mit akarsz?

MÁRIA *(felcsattan)* Honnan veszed a bátorságot, hogy így beszélj?

RÉKA Ugyan kérem, legfeljebb a férfihiúságuk nagyobb a feledékenységüknél...

MÁRIA Beleavatkozol mások életébe ... Mi közöd hozzá, ha szabad érdeklődnöm? Mit tudsz te rólam? Mit tudsz Dávidról? Semmit.

RÉKA Éppen eleget... Se itthon, se kint nem tudott el-érni semmit.

MÁRIA Először is, több pénze volt kint, mint amennyit te tízévi OTP-kuporgatással össze tudsz rakni. Másodszer, nyugodtan letehetne volna a fenekét bármelyik országban, csak nem akarta.

RÉKA Az ő baja.

MÁRIA Mert képtelen felejteni! Semmit nem felejt! Még a szeme színére is emlékszik azoknak, akik a vizsgabizottságban ültek, mikor nem vették fel az egyetem-be. A kitelepítés és a családi pedigrije pedig nem mond-hatnám, hogy akkor növelték volna az esélyeit. És hazajött, és ideköltözött a közelembe, miattam! Mert engem sem felejtett el. *(Elbizonytalanodik)* Nem felejtetett el ...

RÉKA *(szünet után)* Nem akartalak megbántani ... *(Szünet)* Talán neked van igazad, meg Dávidnak.

MÁRIA De te azért elfelejtesz valamit; a bűnöző és a szerető, aki visszamegy a tett színhelyére, előbb-utóbb lebukik.

RÉKA Tudom, a bűnözőt elkapják, a szeretőnek meg valaki beletojik a lelkivilágába.

MÁRIA A mai büntetés figyelmeztetés a jövőendő bűnözőknek. *(Látva, hogy Réka tölt magának)* Sokat iszol.

RÉKA Külker vállalatnál dolgozom, Mária, repi konyakon edződtem. Egyébként is az egész ország iszik, válik és öngyilkos lesz. Ez statisztika ... Legalább az italt ne sajnáld tőlem, a választ esetleg hagyom neked... Bocsáss meg, nem akartalak megbántani ... Csak ...

MÁRIA Csak?

RÉKA Néha irigyellek benneteket. Téged és Dávidot. Hogy ennyi év után is... Hogy ismerkedtetek meg? MÁRIA Ezt Dávidtól is megkérdezted?

RÉKA Nem. De ha nem akard, ne mondd.

MÁRIA *(az ablakhoz megy)* A nagybátyjához jött le látogatóba. Itt dolgozik a városban, belgyógyász. Akkor ismerkedtünk meg... Akkor találkozott Ivánnal is, jó barátságba keveredtek ... Mi ismertük már egymást Ivánnal, kicsit mászkáltunk is együtt, aztán... Tizen-nyolc: éves voltam. Dávid és én ehhez a házhoz jártunk ki. Egyik nap Dávid letörte a lakatot, mert szegyeltem egyútt lenni vele a ház előtt, a fűben. Akkor csak poros deszkák, lyukas szalmazsákok, no meg ez az ,asztal és ez a rönk volt itt. Kint rekkenő hőség, a házban is majd megfulladtunk. Nemcsak a melegtől, egymástól is... Egész délelőtt itt maradtunk. Nagyon féltem, hogy jön valaki... Végigtapogatta az arcom az ujjá hegyével, mint a vakok, és azt mondta: most a tenyeremben van az arcod... Azt hiszem, nem válaszoltam .. Aztán feljártam hozzá Pestre... Hajnali és éjszakai utazások ... Befejezte a konzervatóriumot, jelentkezett az Akadémiára, de abban az időben... Hát ennyi ...

RÉKA Nehéz eset, Önző. Mindig a másiktól függ, hogy meddig marad veled.

MÁRIA Te ezt honnan tudod?

RÉKA Nyugodj meg, soha semmi közöm nem volt hozzá. Az öccse mesélt pár dolgot róla. Rád, azt hiszem szüksége van. Mintha kicsit ezért is jött. volna vissza.

Kopogás hallatszik az ajtón

RÉKA Hallottad? Valaki kopogott.

MÁRIA *(az ajtóhoz megy, a kopogás megismétlődik)* Ki az?

LAJOSKA *(kintről)* Én.

MÁRIA Ki az az én?

LAJOSKA Én vagyok, Lajoska.

MÁRIA *(kinyitja az ajtót)* Na, gyere be, Lajoska. LAJOSKA Szép estét adjon az úristen. Ne tessék haragudni, az Iván úr 'küldött ... *(Bejön egy kissé torz arcú,*

harminc év körüli fű, fél karja hiányzik, afféle falu bolondja. Rékát észreveszi, löszön) Jó estét.

RÉKA Jó estét.

LAJOSKA Az Iván úr küldött...

MÁRIA Téged?

LAJOSKA Igen.

MÁRIA Lajoska, te hazudsz... Pestre ment, csak késő este jön haza.

LAJOSKA Most beszéltem vele a kocsmá előtt. Azt kérdezte: Mit csinálsz, Lajoska? Mondom, semmit. Azt mondja: menj a Varga néni házához, mert azt mond-ja, az most az ő háza, és ha ott van a feleségem, mondd meg, hogy jöjjön haza... Adott egy doboz cigarettát is. Tessék hazajönni... *(Rékát nézi)* Szép lány... RÉKA *(tölt a poharába, iszik)*

LAJOSKA Bort iszik?

MÁRIA Nem, Pálinkát Szóval, te beszéltél a férjemmel?

LAJOSKA Igen, isten engem úgy segítjen, azt mondta, tessék hazamenni.

MÁRIA Jól megáztál. Akarsz egy korty pálinkát, Lajoska?

LAJOSKA Igen, az nagyon jó. *(Dúdolva)* „Esik, esik, csepereg, paprikajancsi pityereg, hát az öreg mit csinál, hason fekszik, úgy pipál.” Szeretem a szép lányokat meg a pálinkát. Van egy cigarettája?

MÁRIA Most kaptál egy egész dobozzal.

LAJOSKA Nem baj, azt el kell dugni. Szeretem a szép lányokat.

RÉKA Akkor minek magának a cigaretta?

LAJOSKA Odaadom a szép lányoknak. *(A zsebéből előkotorja a cigarettadobozt, és Rékának nyújtja)* Tessék.

MÁRIA Itt a pálinka, Lajoska.

LAJOSKA A szép lány nem iszik?

RÉKA *(elveszi a cigarettát)* És maga sok pálinkát iszik?

MÁRIA Nyugodtan tegezheted

LAJOSKA A szép lányok, ha sokat isznak, mindig ne-vetnek. *(Iszik, aztán Mária felé nyújtja a poharát)* Még! MÁRIA Sok lesz neked, Lajoska. Nem tudsz hazamenni. LAJOSKA Nem megyek haza, a szép lányokhoz megyek.

Tetszik jönni?

MÁRIA *(elmosolyodik)* „A szép lányokhoz? ... Na, indulj csak, majd megyek én is.

LAJOSKA De Iván úr azt mondta...

MÁRIA Jól van, Lajoska, menj csak ... *(Lajoska kimegy, Mária Réka felé fordul)* Úgy látszik, még sincs Pesten. Nem félsz itt maradni?

RÉKA Szóval nem ment Pestre a 'kedves férjed, ez érdekes. Ki volt ez?

MÁRIA Egy szerencsétlen a faluból. Erdélyből jöttek a háború után. Gyermekkorában megtámadták a far-kasok a házuk előtt. Add ide a cigarettát, majd visszaadom neki. Nem akarsz velem jönni?

RÉKA Csak nem képzeled, hogy megint három kilométert gyalogolok? Elég volt idáig is.

MÁRIA Iván azt mondta, csak holnap jön haza. Most meg ezzel üzen értem.

RÉKA Nagyon sürgős lehet neki ... Hát igen, az élet olyan, mint a gatyamadzag, időnként beszalad a korbca. MÁRIA Zárd be az ajtót, és menj át a másik szobába, ott van egy rendes faágy. Azt az ajtót is be lehet zárni ... Egyébként nyugodt lehetsz. Erre senki nem jár. Találsz takarót, hármat is, ha fázna.

RÉKA Jól van, menj csak, annyira nem vagyok ijedős. De reggel örülnék, ha kijönnél...

LAJOSKA *(megjelenik az ajtóban)* Itt ültem a fűben, vártam, de sötét van már. Sötét. Nem szeretem, ha. sötét van. Tetszik jönni?

MÁRIA Itt egy csomag cigaretta, Lajoska.

LAJOSKA Nem, most pálinkát kérek.

MÁRIA Azt nem adok, elesel az úton.

LAJOSKA Én csak a szép lányokat szeretem. *(Rékára mutat)* Ő szép lány.

RÉKA Nem félsz vele végigmenni a vaksötét úton? MÁRIA *(Mosolyogva)* A városban kivilágított utcán veszeljesebb végigmenni valakivel, mint övele itt.

RÉKA Ez is Dávid volt.

MÁRIA Ugyan, Réka, hagyd már abba ezt a hasonlítgatást ...

RÉKA Hány éves vagy, Lajoska?

LAJOSKA Szép lány. A 'keresztig velünk jön?

RÉKA Mit akar?
MÁRIA *Nem messze az úton áll egy kereszt, azt kérdez-te, addig velünk jössz-e.*
RÉKA Hány éves?
MÁRIA Harminckettő, harminchárom...
RÉKA Majdnem annyi, mint Dávid ...
MÁRIA Gondolom, ezt is humor helyett mondtad. LAJOSKA Sötét van, olyan sokáig ballagdálunk még... sötét van. Pélek.
MÁRIA Jól van, megyünk már. *(Rékának)* Szervusz.
RÉKA Szervusz.
LAJOSKA Szép estét adjon az úristen.
RÉKA *(egy takarót, és a kályhán álló lámpát átviszi a másik szobába, majd visszajön a pálinkásüvegért. A bejárati ajtót és a szobába vezető ajtót is bezárja)*

2. kép

Távoli kutyaugatás hallatszik. Majdnem teljes sötétség. Csak a holdfény vet furcsa árbrákat a falra. Léptek zaja, valaki az ajtót nyitogatja, majd kulcs fordul a zárban. Dávid és Iván lépnek be

IVÁN *(kissé kapatosan)* Na, mégis itt vagyunk. DÁVID Bejöhettünk volna .nyugodtan a házig is. IVÁN Láttad, hogy a bekötő út 'teljesen felázott. DÁVID Mert nem a falu felől jöttünk.
IVÁN Az országot jobb, nem rázza szét a kocsit. Nálunk vigyázni kell a járgányra, nem cserélhetek félevenként kocsit. Nálunk ez nem megy, barátocskám.
DÁVID Valami világot gyújtánál?
IVÁN Azt keresem. *(Megbotlik)* Mi az isten? *(Cserepek csörömpölését hallani)*
DÁVID Jobbra lóg, a mélyedésben.
IVÁN Honnan tudod?
DÁVID Régebben már jártam itt, ha még emlékszel... Akkor nem volt tiéd ez a ház, és az ajtóról is le kellett vernünk a lakatot ...
IVÁN *(meggyújtja a lámpát, körülnéz, a szobaajtóhoz megy, próbálja kinyitni, zárva találja)* Halkabban beszélj ! Úgy látszik, Mária alszik már...
DÁVID És előled bezárja az ajtót? Harmonikus házasság.
IVÁN Be szokta zárni az ajtót, ha egyedül van kint ...
DÁVID Voltál te már szarvasbögésen?
IVÁN Nem.
RÉKA *(halkan kinyitja az ajtót, meglátja a két férfit, akik őt nem veszik észre, majd visszahúzódik a szobába)* DÁVID Hajnalban, amikor még pára bujkál a fák között, a szarvasbikák a tehenekért, ha nem is élethalál-, de tulajdonjogi küzdelmet vívnak. A tehenek vissza-húzódnak a cserjésbe, és onnan figyelnek. Nekik telje-sen mindegy, ki a győztes. Egy biztos: a győztes szolgál rá arra, hogy szép sorjában megtermékenyítse őket. Mi, a homo sapiens, olykor természetesen ugyanezt csináljuk. De nem akárhogyan ! Hanem kultúráltnak, hármásban vagy négyesben. Én mindenestre a szarva-sokra szavazok. Maradjon csak Mária a másik szobában.
IVÁN Nem csodálkoznék azon, ha valaki *egyszer* alaposan a képedbe mászna.
DÁVID Már megtörtént. Nem a képedbe, csak az oldalamba. Késsel.
IVÁN Hol?
DÁVID Koppenhága. Nyhavn, Kikötőnegyed. Miért kel-lejt idejőnnünk, pajtás? Leülhettünk volna a presszóban is, nálam. Itt aztán meg is ölhetsz, ha akarsz, egy ideig senki nem jön rá, hogy te voltál.
IVÁN Halkabban, mondtam már.
DÁVID Ideges vagy, öregfiú. És meghíztál, jó alaposan, már a kocsiban akartam mondani.
IVÁN Te, ahogy ismerlek, ebben is valami bizonyítékot látsz, Hogy az elmúlt években másként, ha úgy tetszik, jobban éltem, mint te, igaz?
DÁVID Hát ez nem sikerült. Meghíztál és kész, semmire nem gondoltam.
IVÁN Te meg öszülsz.
DÁVID Családi örökség.
IVÁN Különben nem sokat változtál. Már így külsőleg gondolom. *(Keresi .a pálinkásüveget, nem találja)* Jó

büdös kisüstina volt, amit szeretsz. Vagy csak szeretted? *(Csatos üveget vesz elő)* Bor, az van. *(Tölt)* Egészségedre.
DÁVID A tiédre is. *(Iszik)* Jó bor... Olaszrizling ... rezedaiilat az diszkrét savtartalom. A környékbeli östermelők üzenete az utókornak. Egy okkal több, hogy er - re, a vidékre jöttem... Ahogy elnéztelek ma este, te azért sokat iszol. A kocsivezetés se nagyon zavar.
IVÁN ...Csak néha iszom, bent az irodában : névnap, születésnap...
DÁVID Akkor is konyakot. Az dukál a mérnök úr kény-szerű ajándécsomagjába, igaz?
IVÁN Nézd, ha elfelejtetted, most emlékeztetek : az én idegeim kötéltől vannak. Te valóban semmit sem változtál; nagyképű maradtál, és ostobán provokálsz. A kettőből egy is elég, hogy valaki kikopjon a társadalomból.
DÁVID Nofene! Kikopni a társadalomból? Azt is lehet? Arról már hallottam, hogy valaki nem dolgozik, iszik, bolondokházába kerül ...
IVÁN Disszidál.
DÁVID Sajnos, az nem jó. Ha elegendő évet vár, és visz-szajön, még a börtön sem fenyegeti. Sőt, ott folytatja, ahol abbahagyta, vagy még jobban él. Már aki.
IVÁN Közhely. De jó, mondjuk, kihull az elszalasztott le-hetőségei között.
DÁVID Mint egy lyukacsos szítán, mi? Mene, tekel, ufárszin : megméréttél, könnyűnek találtattál. Hát persze, mindenki választ magának egy lehetőségek-ből szőtt szítát, aztán vagy elgyeskedik, vagy kihull. De mi van a szita alatt?
IVÁN A lényeg, amiért idejöttünk: Mária azt hitte, meg-haltál ...
DÁVID Én nem haragszom rád, hiszen Mária-ba te akkor is szerelmes voltál, amikor hozzám tartozott.
IVÁN Mondom,, Mária azt hitte, meghaltál.
DÁVID Van benne valami.
IVÁN És nem felejtett el.
DÁVID A feleséged.
IVÁN Az volt az utolsó hírünk, hogy !kórházba kerül-tél... Mária be is vallotta, azért kérte, hogy vegyük meg attól az öregasszonytól ezt a viskót, mert rád akar emlékezni : arra, mikor idejárnkáltatok nyolc-kilenc évvel ezelőtt. Én beleegyeztem. Mert megszerettem. Érted? Meg - zerettem, és ő is engem. Később megtudtam az öcséd-től, hogy hazajöttél, és mostanában alig néhány kilométer közöttünk a távolság ...
DÁVID Régebben csak egy asztal és egy szék választott el bennünket ...
IVÁN És ha szabad kérdeznem, kettőnk közül ki állt fel attól az asztaltól, ki hagyta üresen a székét? DÁVID Természetesen én.
IVÁN Hát akkor? Mit akarsz?
DÁVID Szóval, Mária azt hitte, meghaltam ...
IVÁN Mit nevensz?
DÁVID Egy fél év óta, akármelyik óvatlan pillanatban, akármelyik unalmas szombat estén, ha már semmit sem tudtok kezdeni egymással, a tévéműsor is unalmas, egyetlen hülye alak sem akad a környéken, akivel összeülhetnétek kártyázni, inni, fecsegni, egy ilyen estén beültök a kocsiba, és legyszer csak ott vagytok nálam, a presszóban. Véletlenül. És ki ül a zongoránál? Én. Mindketten tudtátok, hogy ott vagyok, de mindketten úgy tesztek, mintha az a nyomorult. négy kerék véletlenül hozott volna oda titeket. A kocsiban nem beszélgették, Mária rágyújtott, de felénél elnyomta a cigarettáját, te pedig az utat figyelted, és *(kerülgetted a gödröket. Amikor a presszó elé értetek, Mária azt mondta: igyunk egy kávét. Aztán zavart dadogás. Te konyakot iszol, Mária kávé-t, én pedig, hogy teljes legyen a családi hangulat, eljátszom egy-két régi nótát., amire mindhárman jól emlékszünk. No, ez lenne az előjáték ...*
[VAN Hagyd abba! mindig tudtam, hogy gazdag képzelő-erőd van, de engem nem fogsz kiborítani, öregem. Az ilyen kis kibicek, mint te, nem érdekelnek. Akik minden társadalomban, akárhol is élnek, csak kibicek maradnak. Mindenhol, érted? Csak jártatod a szád, azt se tudod, mi történt itthon?

DÁVID Megpróbálom kitalálni., tekintve, hogy több mint egy éve már hazajöttem... Egy biztos: a házmesterek és a portások változatlanul miniszternek képzelik magukat, az üzletekben változatlanul úgy viselkednek, mintha szívességből szolgálnának 'ki, és főként mindenki annyit lóg a munkahelyén, mint korábban. Egy-szóval változatlanul gazdag ország vagyunk. Sőt, kor-ra. nemre és egy bizonyos vallásra való tekintettel, bátyámuram-elvtárs, öcsémuram--elvtárs ország vagyunk. Mert ez, hogy urambátyám-Magyarország, az korszerűtlenül hangzik, nem igaz? Rendes szocialista emberkéek vagyunk mindnyájan, csak .a futballistát zavarja a labda, ez elárúsítót az áru, a téveszelnököt a föld, a jogászokat a paragrafusok ... Aműgy minden-ki nagyon tehetséges és rendes ember, csak addig köpdöstük szembe magunkat, ameddig a tisztességes nemzeti önismeret a nullával lett egyenlő. Az eredmény világos. Majd' mindenki, mondhatnám, egész Európa el-hitte, ez egy ilyen nép. Dolgozni, csak úgy tessék-lássék, és eredményes életet élni csak lapítva, oldalvejszt lehet. Az oldalvejszt szót nem véletlenül használom. Egyéb-ként örülnék, hegy luk van a seggünkön.

IVÁN Nevetséges közhelyek. Primitív általánosítás.

DÁVID Gondolod?

IVÁN Csak tudnám, minek jöttél haza?

DÁVID Mert veszekedni és undorodni is csak itthon lehet igazán. Legalább magyarul küldenek a francba. Arról nem is beszélve, hogy Londontól Moszkváig egy békeviselt nemzedékhez tartozom, de te is, barátom, és ennek a békeviselt nemzedéknek a sebesültjei és halottai leszünk egyszer, akár akarjuk, akár nem. Úgy döntöttem, inkább itthon sebesüljek meg. Egyébként meglepődnél ha azt mondanám, Mária miatt jöttem haza, igaz?

IVÁN Ezt nem hiszem.

DÁVID Pedig így van

IVÁN Hazudsz. Ezt nem teheted sem velem, sem velem.

DÁVID Veled? Miért?

IVÁN Mi... mi már összetartozunk. Én vigyáztam... berendeztem egy életet... egy otthont... Otthont teremtettem magunknak, érted? És akkor most jössz te, csak úgy...

DÁVID Nem csak úgy. Iván, miatta jöttem haza. IVÁN hazudsz!

DÁVID Mintha ezt már az előbb is említettéd volna. IVÁN

Megáll az eszem! Ezt mégis hogy képzelted? Fogd magad, hazasétálsz, és úgy csinálsz, mintha mi sem történt volna?! Ott akarod folytatni, ahol abbahagytad?!

DÁVID Ha nem haragszol, törvény adta jogom. Amnesztia alá estem.

IVÁN Miféle amnesztia? Persze, nem csuknak le. De ezzel el van intézve, azt hiszed? Jössz és keresed Máriát, játszod az agyad, mintha nem telt volna el majd' egy évtized? Csakhogy ez nem esik amnesztia alá, barátocskám.

DÁVID Nem, Iván, ez valóban nem. Nekem... én, ha nem is egészen, de félig Mária miatt jöttem haza. Az emléke miatt és... Gondolod, hogy véletlenül jöttem ide, a környéketekre? Maradhattam volna Pesten is.

IVÁN Nem tudom, miért jöttél, nem akarom tudni, de tűnj el. El kell menned innen, érted? Egyáltalán, mi az istennek jöttél te haza? Jól éltél 'kint, nem?

DÁVID ...Hajnali háromkor végeztem egy bárban, utána elmentem a fröhlokálba, ugyanis ott lehet reggelizni. Aztán haza a padlófűtéses lakásomba. Délután felkeltem, ha piszkos volt az ingem, a zoknim, lementem a sarokra, vettem egy másikat, este nyolcra bementem játszani, néha ittam, néha nem, éjjel háromkor végeztem, utána irány a fröhlokál; reggeli, haza, alvás. Kódorogtam Genova és Koppenhága kikötőjében, aztán hajóval lementem Malagáig, és ott a ragyogó napfénytől, az ugráló delfineken át, az éjszaka hihetetlenül fényesen vibráló csillagokig, mindent láttam. *(Szünet) Pesten szinte minden ház faláról hullik a vakolat.* Te-le van a város üzlet- és pincelakásokkal, most hetente sincs annyi pénz a zsebemben, hogy vegyek, egy inget magamnak.

IVÁN Akkor minek vagy itt? Maradtál volna ott, ahol nem hullik a vakolat a házokról, padlófűtéses lakásod

van, és mindennap vehetsz egy inget magadnak. Mi-nek jöttél haza, ha ilyen nagyokos vagy?

DÁVID Van francia, magyar, német vagy olasz elefánt. Amilyen nyelvre idomítják őket, de az elefánt akkor is csak elefánt marad. Ahogy a tigris tigris, az oroszlan oroszlan A lényege ugyanaz. Elefánt marad, akár-hol is él.

IVÁN A legkényelmesebb sehova sem tartozni, mi?! Csak jártatni a szádat a pálya szélén. De gyere be, és csináld, ha olyan okos vagy. Persze hogy napról napra értelmesen igazítsd a hétköznapjaidat a vasárnapokhoz, az nem a te világod. Egyébként van egy javaslatom, ezért is vagyok itt veled. Jobb, ha eltűnsz a pálya széléről is. Már ami az én pályámat illeti. Sajnálom, hogy ezt kell mondanom, de remélem, érthető.

DÁVID Nem egészen.

IVÁN Szeretném, ha nyugodtan élne az is, aki esetleg nehezen szabadul meg a te „csodálatos” emlékedtől. Így érthetőbb?

DÁVID Mária azt hitte, meghaltam, kiderült azonban, hogy élek. és hazajöttem. Sőt, a közlelésben vagyok... Te, fel sem merül benned, hogy a halottak személyisége sokkal védettebb, mint az élőké? Az élők könnyen lerombolhatják a róluk alkotott illúziókat. Fecsegnék, mászkálnak, kérdegetnek, és máris oda az illúzió. Ez alól nyilván én sem vagyok kivétel. Mondd, nem lenne öt-száz forintod kölcsön?

IVÁN Itt, most?

DÁVID Ráér holnap is. Amíg másik helyet keresek. Tudod, nem szeretnék pénz nélkül maradni, és most éppen nem állok túl jól.

IVÁN Azt hiszem, csak két darab százas van nálam. A többit holnap. És ha esetleg visszaküldenéd, ne a lakás-ra. hanem az irodába. Érted? *(Odaadja a pénzt)*

DÁVID Mondd, te komolyan azt hiszed, pénzre van szükségem ahhoz, hogy elmenjek innen? Teszek a pénzedre, komám.

IVÁN *(a kezében tartott pénzzel)* Mit ugrálsz, te szerencsétlen? Egy természetes társadalmi mozgással akarsz szemben állni? Hőbörgésekből és pofázásokból elegendő volt az embereknek. Nekem is. Dolgoznak és pénzt keresnek.

DÁVID Pénzt keresnek? Te 'komolyan azt hiszed, ezzel valamit is el lehet érni?

IVÁN Én olyan munkát végzek, amit meg kell fizetni! És még rajtam kívül sok százezren ebben az országban. Én ezért tanultam, és ezért hajtok ... A szocializmusban is pénzért dolgoznak, barátom, nem? Es megnyugtatlak, egyáltalán nem kímélem magam, de aztán meg-veszem, amire szükségem van.

DÁVID És több százezren acsarkodnak a hozzád hasonlókra.

IVÁN Hogy miért vágnak mások bánatos vagy szomorú pofát, az engem nem érdekel. Talán, mert a pult mögött áll, és parizert, kolbászt, pulóvert vagy inget árul, pedig valami egészen mást akart? Vagy mert hónap-számra reggeltől estig egy írógépet kalapál, zsákot cipel, maltert kavar, falat húz?... Gimnázium, egyetem, nyelvtanulás, én minimum tíz évet dobtam még rá az általánosra, amikor ők már a parizert mérték, rakosgatták a téglákat, vagy jobb esetben gimnázium után írógépet kalapáltak . . . És én most kivesszem a közös buliból, ami engem illet! De ezért úgy dolgozom, ahogy az erőmből és szaktudásomból telik. Én nem lazsálok, traccsolok, hogy ki kivel fekszik le, és mi van akkor, ha berúgják azt a tizenegyest! Én hajtok, és a pénzemen azt vásárolok, amit akarok . . . És nyugodt lelkiismeret-tel megtehetem, mert én teszek is valamit abba a közös kasszába ... Nemcsak babrálgatok olajos kézzel valamilyen gépen, nemcsak pletykálok és újságot olvasok. Es ha tetszik, ha nem, úgy akarok élni, hogy ne legyen anyagi gondom, és mindent megszerzek magamnak, ami egy kényelmes és biztonságos élethez kell . . . Jogom van hozzá! Szerinted nem?

DÁVID *(gúnyosan)* Mélységesen szocialista gondolkodás, kétségtelen.

IVÁN Elegendem volt ebből az egyenlősdiből, barátom Például te mi' csinálsz most? Ülsz egy presszóban, és vered a zongorát.

DÁVID És a tisztelt városod vezetőinek a nótáit klampírozom, akik átfurikáznak hozzánk a szeretőjükkkel, vagy egy kis mutyizó beszélgetésre, hogy azért mégse legye-nek annyira szem előtt.

IVÁN Persze. te más vagy... Te nem *tanulhattál*.. Amikor meg már a magadfajtáknak is lehetett volna, akkor . . .

DÁVID Akkor disszidáltam.

IVÁN Az most mindegy. De te vagy én akkor sem vagyunk egyenlőek azzal, aki egy üvegablak mögött stemplizik, mert többre nem vitte.

DÁVID Nagyon megváltoztál, pajtás.

IVÁN Benőtt e fejem lágya.

DÁVID *Tudod* te, mi van odakint? Kis paprikajancsi vagy te hozzájuk képest, és ha ezért hajtasz, jobb, ha nem *csinálsz* semmit. Apró kis kakas lehetsz a szemét-dombon, és ha minden reggel néhányszor elkukorékolod magad, könnyen azt hiheted, te irányítod a napot.

IVÁN A saját napomat mindenestre.

DÁVID Vagy nem.

IVÁN Máriára *gondolsz*?

DÁVID Esetleg rá is.

IVÁN Máriának *meghalt* az anyja, amikor kimentél. senkije és semmije nem maradt. Segítségért fordult hozzám, és én feleségül vettem. Kész. Ez az én becsületem. És a tied?

DÁVID (nagyon *nyugodtan*) A szarvasokra szavazok. Az örömet okozó szeretkezésekre, melyek feltételezik eredendő erényüket, a *szeretetet*.

IVÁN Szeretkezéssel a szeretethez? Nevetséges kamasz-filozófia.

DÁVID Már amennyiben az etruszk vázafestők kamasz-filozófia alapján pingáltak. A halálba a férfiakat nők, a nőket a férfiak vitték, kézen fogva. Két csipő örömet okozó rángatódása, ennyi ... Nem gondolod?

IVÁN Az önkifejezés legegyszerűbb módja. Kamaszoknál érthető, a magadfajtánál ostoba anarchizmus.

DÁVID Ki mondta Máriának, hogy... .

IVÁN Hallotta.

DÁVID Kitől?

IVÁN Nem tudom.

DÁVID Te mondtad?

IVÁN Nem.

DÁVID Megkértél valakit, hogy meséljen egy szép, meg-ható történetet rólam?

IVÁN Kórházba kerültél, ez volt az utolsó hírünk rólad. Aztán hazajöttél.

DÁVID Erről ki *értesített*?

IVÁN Róberttel, az öcséddel találkoztam egyszer Pesten az utcán.

DÁVID Úgy tudom, ismered azt a nőt, aki Róberttel mászkál . . . Szőke, idősebb nála . . .

IVÁN Ismerem, Réka.

DÁVID Nem mesélte ezt a ...

IVÁN Nézd, Dávid, barátom maradtál, hisz Máriához fűződő kapcsolatunkon kívül...

DÁVID A lényegét.

IVÁN Rendben van, akkor a lényeg : Mária terhes lett, amikor elmentél. Gyereket várt tőled.

DÁVID Ez nem igaz.

IVÁN Ugyan miért nem? Lehet, hogy Mária engem most nem szeret úgy, ahogy téged szeretett, de ina már én vagyok a biztonság számára, és nem 'te. És ha én bár-mikor szolgálatodra lehetek...

DÁVID Köszönöm, nincs szükségem rá.

IVÁN Találkoztál Máriával?

DÁVID Nem. Még nem.

IVÁN Elutazol? (*Dávid hallgat*) Azt kérdeztem, etutazol vagy sem?

DÁVID Mondd, mi volt a bibliai Dávid kezében; pontytya, vagy *bumeráng*?

IVÁN *Paritty*a, természetesen.

DÁVID Na látod... Tehát *paritty*a, és nem *bumeráng*. IVÁN Ezt hogy értsem? Fenyegetőzől?

DÁVID Nem. Amit óhajtasz, azt *csinálok*.

RÉKA (*petróleumlámpával és pátinkásüveggel a kezében jön a másik szobából*) Ti aztán gyönyörű alakok vagytok, mondhatom, (*Dávidhoz*) Szervusz.

DÁVID Hát te? Hogy kerülsz ide?

RÉKA (*Dávidhoz*) Na *gyere*, nem harapom 1.e az orrod,

DÁVID (odamegy, *megcsókolja Rékát*) Honnan pottyan--tál ide?

RÉKA Üdvözlöm, Iván.

IVÁN (*zavartan*) Kezit csókolom.

DÁVID A mentőangyalom. Gondolom, már ismeritek egymást. *o* az, aki kihűzt az abból a folyócskából. Hogy kerültél ide, sógorasszony?

RÉKA Egyelőre nem vagyok a sógornőd. (*Ivánhoz*) Sajnos kénytelen voltam hallgatózni. De remélem, nincs harag?

DÁVID Csak nem képzeled. Sőt, mindketten nagyon örülünk, igaz, Iván? Nagyon örülünk, hogy egy ilyen tünemény is jelen van a mi sorsdöntő beszélgetésünkön ... Csak egy kicsit gyanús, hogy mindketten azt hittük, Mária van a szomszéd szobában,

IVÁN Mária hol van?

RÉKA Hát nem maga hívta haza?

IVÁN Haza? Ilyenkor?

RÉKA Érdekes ... valami Lajoska volt itt, és azt mond-ta, *hogy maga hívta*.

IVÁN Én?

RÉKA Igen.

DÁVID Érdekes, felettebb érdekes . . .

IVÁN Ezt nem értem, esküszöm, nem értem. Mit akar-hatott az a hülye Lajoska?

RÉKA Mária is ágy tudta, hogy maga csak 'késő este érkezik. vissza Pestről, és lám; azóta már Dávidot is megkereste.

IVÁN Na. akkor én sietek, talán útközben utolérem őket . RÉKA Hát siessen is, mert. én éjnek évadján bizony nem hagynám arra az alak-ra a feleségem.

IVÁN Maga csak nyugodtan fekdüdjön le, Réka, biztosan fáradt az utazástól ...

DÁVID Réka, elárulnád végre, miért vagy itt? RÉKA Az apád küldött.

DÁVID Az apám, ide?

RÉKA Nem éppen ... Ezt már én kombináltam ki. DÁVID Akkor mondd meg szépen, miért vagy itt? IVÁN Az apád küldte, hallod. Nyilván szeretné, ha visz-szamenél Pestre.

DÁVID Az öreget nemigen érdekli, én hol vagyok. IVÁN Hát akkor, Réka kedves, fekdüdjék le. Nekem sajnos, rohannom kell.

DÁVID Álljunk csak meg egy pillanatra! Te Iván, miért, nem viszed Rékát magaddal?

IVÁN (*úisszalépv*e) Most? Éjszaka? Hiszen már félig alszik. Felkeltette ez az etruszk hős az ordibálásával, ugye?

RÉKA Maga hangosabb volt. (*Dávidhoz*) Egyébként „a házmesterek és portások rémuralma”, az tetszett. Így van, apuskám, ha egy házmester elhireszteli rólad, hogy kurva vagy, akkor az isten se mossa le rólad. Egy portás pedig úgy bemószerolhat a főnöködnél, hogy :nagy-képű vagy, játszod az agyad, hogy ezzel már tajtra is vágott. Mert ugyebár a legostobább paraszt kertjében terem a legnagyobb krumpli.

DÁVID Mondd csak, Réka, mi a véleményed azokról... nem is tudom, hogy nevezzem őket... azokról a történelmi derékhad mögé felzárkózó fiatal értelmiségiek-ről, akik csodálatos ösztönnel átveszik a házmesterek és portások szennyes kis lépcsőházi praktikáit, sőt, továbbfejlesztik, és nem átallják ebbe még a saját feleségüket is belevonni?

IVÁN Na, nekem elég volt. Feküdjék le, Réka, a másik szobában, te pedig aludj itt, ezen az ágyon ... RÉKA Maga itthagyna engem Dáviddal?

IVÁN Csak egy éjszakáról van szó, kedves Réka ... A szobaajtót be lehet zárni... Az éjszakai nyugalma itt csak magától függ ...

RÉKA Látna most az arcát... Nézzen egy tükörbe! De magabiztos lett egyszerre! Az előbb még könyörgött Dávidnak ...

IVÁN Bocsásson meg... Már úgyis kivertük az álmod a szeméből, ha akar, jöjjön velem ... Nálunk valóban kényelmesen alhat.

RÉKA ... Amikor Pesten maga nekem könyörgött, hogy jöjjen ide, és beszéljem le Máriát, ne találkozzék *újra* Dáviddal, akkor ...

IVÁN Réka, maga megőrült! Nem értem, mivel gyanúsítgat! Maga nevetségesen összekeveri, amiről korábban egyszer beszélgettünk. Kellemetlenül összekeveri a dolgokat. Én magám nem kértem semmire!

RÉKA Fogalma sincs, hogy miért árulom el, ugye? Megmondom! Mert idehozta Dávidot, és itt akarja hagyni. Itt töltök vele egy éjszakát, a 'többit pedig Mária fantáziájára b'zza. Ezt reméli, ugye? Hát nem! Mit képzel rólam! Maga is csak egy féltékeny kan! Nevetséges és hülye!

IVÁN Réka, kérem, ha nem nézném, hogy ivott, és nő . . . Néhány vacak véletlen miatt... Dáviddal én itt akartam beszélgetni, az én dolgom, hogy miért... Az a hülye Lajoska meg, ki tudja, mi jutott eszébe...

DÁVID Na, elég volt, Tűnj el!

IVÁN Micsoda? A saját házamból akarsz kidobni?

DÁVID Menni akartál, nem?

IVÁN *(Dávid elé lép)* Ide figyelj! Én ma este végighallgattam minden hülyeséget: az etruszkváza-hasonlataidtól az ágyban rángatódzáson át a konyakozó mérnök úrig ... De neked — és ezt jól jegyezd meg -- eb-ben a házban, ebben a vityillóban, de sehol ebben az országban, nincs jogod ítélkezni! Semmi és senki felett! Te ezt a jogot elvesztetted, barátom. Es ezt a nagyon egyszerű igazságot, ha kell, az öklömmel is. eszedbe fogom juttatni! Magyarul: Magyarul: Magyarul vigyázz magadra! *(Az ajtóhoz megy)* Mindenestre csodálkozom, hogy egy ittas nőnek jobban hiszel, mint nekem. *(Kimegy, becsukja az ajtót)*

RÉKA Jó, hogy nem azt mondta, „ittas egyén”, mint egy csöndér az utcasarokról.

DÁVID Érdekes, ha már semmit nem tud tenni, végső érvként az ököljog jut eszébe... A maláj törzseiknél van egy babona: a krokodilus állítólag nem öli meg rögtön az áldozatát, hanem előbb a vízbe vonszolja, és később úgy csinál, mintha véletlenül rátalálna. Reál-politika. Iván is előbb érveket használ, aztán, ha sikerül... jöhet a reálpolitika.

RÉKA Én tulajdonképpen nem akartam vállalni ezt az, egész cirkusza . de megsajnáltam. Micsoda egy viskó? Mondd, szereted te Máriát? *(Nem kap választ)* Miért nem válaszolsz?... Jól van, fáradt vagy, aludni akarsz . . . *(Megsimogatja Dávid arcát, Dávid ellöki a kezét)* Egy mentőangyalnak ennyit csak szabad? Szép a szád. A szemed is ... Ebben a fényben igazán szépfiú vagy.

DÁVID Mondd, minek ütöd az orrod olyasmibe, amihez semmi közöd?

RÉKA Először is szíveskedj velem normálisan beszélni, másodszer pedig . . .

DÁVID Mennyi a te fizetésed, Réka?

RÉKA Nem vagy normális, hogy jön ez, most ide? DÁVID

A lehető legkomolyabban kérdeztem.

RÉKA Úgy négyezer körül van az alapom. *(Rágyújt, fel-tűnően keresztbe rakott lábbal leül)*

DÁVID Ah, Kent! Természetesen te csak külföldi cigarettákat szívsz?

RÉKA Ma kaptam az irodában, ha nagyon érdekel.

DÁVID Jókedvűen dolgozol?

RÉKA Meg fogsz lepődni; igen.

DÁVID Nem lepődtem meg, de húzd lejjebb a szoknyád, ha megkérhetlek.

RÉKA Nocsak de prüdek vagyunk az utóbbi időben.

DÁVID Mondd, Róbertet mindenáron féltékennyé akarod tenni, hogy könnyebben a kezekben tartsd, ugye?

RÉKA Igvekszem féltékennyé tenni és kézben tartani, mert nincs senkije, rajta kívül, de nem akarom, hogy olyan szerencsétlen és élheterlen alak legyen, mint te.

DÁVID Miközben szükséged van a fiatalságára, hogy szépen mondjam. Egyébként utálok, ha idegenek szaglászhatnak utánam.

RÉKA Én idegen vagyok neked? . . . Bár, ami igaz., az igaz, soha nem tudtam eldönteni, mit akarsz. Állandóan csak gúnyolódni velem, vagy...

DÁVID Vagy gúnyolódás közben szeretkezni. Mindeneset-re perverz ötlet.

RÉKA Nagyképűsködsz.

DÁVID Sajnos, én téged kifejezetten nem tudlak elviselni, édesem. Te egyszerű, közönséges kis óra vagy, amit ha felhúznak, jár, talán pontos is, de nincs értéke. Belő-

led a legegységibb emberi érték hiányzik: az áldozat-készség. RÉKA Ezt pont te mondd nekem? ... Hogy belőlem hiányzik az áldozatkészség? ... Pont te? ...

DÁVID Akárhát más megtette volna, hogy rendőrért üvöltösz, ha *valaki* belevágja magát egy folyóba. Arról nem is beszélve, csupán üszni akartam egyet.

RÉKA És azért fulladoztál, Félszéken.

DÁVID Igen, kiborultam. Vállalom. De belőled hiányzik az ember *másik* arca, amely fáradt és ráncos a tehetetlenségétől. A te bőröd sértetlen marad mindig. A te értéked találékony üzletkötésben, nyelvkészségben és jó megjelenésben mérk. A legnagyobb gondod, mikor utazol, hova és miből tudsz még több pénzt összekapar-ni, De te sem fogsz többet elérni, mint én, megnyugodhatsz. Még ha az öcsémet magad mellé idomítod, akkor sem. Egy szemétre dobott, értéktelen órácska lesz, angyalkám, egy táskás szemű, ráncos spiné, aki püder és rüzs után kapkod állandóan, és klimaxos órjögéssel szívja majd egyik cigarettát a másik után... Es főként, akkor már nem kell *senkinek*. Még a be-idomított öcsikének sem, ha egyáltalán addig is eljutsz *vele*.

RÉKA Undorító idegroncs vagy.

DÁVID És úgy *gondolod*, hogy nem voltam elég hálás neked.

RÉKA *(miközben Dávid közeledik felé)* Mit akarsz?

DÁVID Semmit.

RÉKA Úlj vissza.

DÁVID Úgy felingerelt a combod látványa, hogy ha megengeded, szeretném leróni a hálámat.

RÉKA *(feláll, az asztalhoz megy, tölt, iszik)* Ebben a koszfészekben?

DÁVID Tudsz jobbat?

RÉKA Ha tudnám, hogy komolyan beszélsz, és ha... DÁVID

És ha Róbert nem tudja meg, *igaz?*

RÉKA Tulajdonképpen mi nagyon egymáshoz valók vagyunk, nem vetted még észre? Te imádod az ilyen telt combú nőket, mint én vagyok, én meg ...

DÁVID *(lefekvéshez vackolódik)* Na, ebből elég! Menj át a másik szobába!

RÉKA Házinyúlra nem lövünk, úgy gondolod ... Ki tudja? *(Mosolyogva iszik még egy kortyot, aztán a lámpát magával viszi a másik szobába, majd pillanaton múlva megjelenik kombinében)*

DÁVID Sürgősen menj vissza, Réka, annyit *mondok*. RÉKA Te nem vagy normális. *(Ahogy becsukja maga mögött a helyiség ajtaját, ahonnan a petróleumlámpa fénye szűrődik, elsötétedik a színpad is)*

3. kép

Ugyanaz a színpad. Másnap reggel. Az ablaktábla nyitva, az ajtó is, erős napsütés, szinte érezni a környező tájra nehezedő, rekkendő hőséget. A bevilanó napfény most világítja meg annyira a helyiséget, hogy a bútorok, falak, a fagerendás mennyezet is jól láthatók. Mária takarít, mi-kor belép Dávid. A kézfeje bekötte. Kis állványon telepes magnetofon; Bach: A-moll hegedűversenye szól

DÁVID Szervusz.

MÁRIA Szervusz. Hát te, mit csináltál a kezekkel?

DÁVID Leestem egy lóról. Bekötötték.

MÁRIA Lóról? Hol estél le?

DÁVID A méntelepnél, a mező túlsó oldalán. Hajnalban felébredtem, kimentem sétálni, és amikor odaértem, megkértem a srácokat... Örülnek, ha segít nekik valaki. Ne félj, nem kapok tetanuszt.

MÁRIA Nem neked való ez már.

DÁVID Kiíratom magam pár napra, majd a délutáni busszal elmegyek. Reméltem, hogy kijössz ... Látni akartalak ..

MÁRIA Én is azért jöttem. Azt hittem, még alszol. DÁVID

Iván idehozott tegnap este.

MÁRIA Réka hova lett?

DÁVID Elment, a reggeli busszal, be az állomásra. *(Ahogy leül, felszisszen)* Ez is itt mit rohángászik utánam, mintha az üdvhadcseregéből szalasztották volna?

MÁRIA A lábaid is?

DÁVID Semmi, csak megrándult a bokám.

MÁRIA Iván mit akart tőled?
DÁVID Megkeresett, aztán kihozott ide, a házhoz,
MÁRIA És?
DÁVID Arra kért, hogy ábrándítsalak ki magamból.
MÁRIA Én semmiről sem tudtam.
DÁVID Gondolom. Azt akarta, tünjek el, de végleg. Mondd,
miért nem írtad meg, hogy ...
MÁRIA Hogy?
DÁVID Amikor elmentem, te gyereket vártál tőlem ... MÁRIA
(*idegesen rendezgetni kezd*) *Hülyeség!* Nevetséges hazugság,
te meg elhitted.
DÁVID El.
MÁRIA Régebben nem voltál ilyen hiszékeny.
DÁVID Tegnap éjszaka itt maradtam Rékával. (*Szünet*)
Mondom, mi ketten az éjszaka itt voltunk a házban. MÁRIA
Hallottam.
DÁVID Miért tagadod, hogy gyerekünk lett volna, ami-kor
kimentem?
MÁRIA Mert nem igaz! Iván találta ki.
DÁVID De...
MÁRIA Ugyan, hagyj már békén!
DÁVID Szóval, nem?
MÁRIA Nem.
DÁVID Tegnap éjszaka Rékával aludtam,
MÁRIA Rékával aludtál?
DÁVID Igen, Rékával! Ennyivel tartoztam neki. Bár az
öcsémet neki adtam de valamit magamból is adni kellett.
nem? (*Mária felnevet*) Mit nevensz?
MÁRIA Folytasd csak ...
DÁVID (*makacsul*) Iván amikor elment, én itt maradtam
Rékával, aztán bementem hozzá a másik szobába. MÁRIA
Nem zárta be ,az ajtót?
DÁVID Nem. Direkt nyitva hagyta.
MÁRIA És?
DÁVID Velem aludt. Nem hiszed?
MÁRIA Dehogynem. Aztán, mint aki jól végezte .dolgát,
hajnalban elmentél sétálni. illetve lovagolni a méntelepre...
DÁVID Nem mentegedőzöm.
MÁRIA Te szegény... (Becsukja az ajtót, behajtja az ablak
spalettaját, most már az ablaknak csak egyik felén süt be a
nap) Iván, ahogy Réka nyilván elmondta, tegnap este
hazahívatott azzal a Lajoskával, és egyszerűen közölte,
hogy mégsem ment Pestre. Akkor már sejtettem, hogy
valami trükköt talált ki, de nem szóltam. Rékáról
beszéltünk, hogy valóban az apád küldte, vagy magától jött,
aztán... Nem mondta, hogy téged is ki-cipelt ide. Aztán
lefeküdtünk... Majd szétrobbantam az idegességtől.
Szerencsétlenül, zavartan, erőszakosan utánam nyükkált . .
. Mint aki így akar valamit bizonyítani, vagy...
Legszívesebben ordítani lett volna kedvem, kifaggatni, de
hallgattam, megvárom a végét, gondoltam. Reggel korán
felkeltem, kijöttem, és most itt vagyok.
DÁVID Azt hiszem, nem sokáig maradhatunk így
egymás mellett.
MÁRIA Te nem akarsz többé velem maradni, kisőreg. Ez az
igazság. Szégyelled, hogy rájöttél, semmit nem csináltál,
hogy velem maradhass. Elszöktél előlem, és magad elől is.
DÁVID Nem vagyok varázsló.
MÁRIA Hát nem bizony ... Annak a nagy dzsungelnek a
közepén, amelynek te lennél az egyedüli varázslója, így
gondoltad, ugye? A fehérek minden talpalatnyi földet
meghódítanak, kedvesem, és egyszer felszántják a dzsungelt,
és mindenhol házat építenek. Házak és városok lesznek, és
az olyanok, mint te, varázsolhatnak, ahol akarnak. Nem fog
hinni benned senki.
DÁVID És te?
MÁRIA Én szeretlek.
DÁVID (szünet után) Ez arra nem jogosít, hogy abszolút
higgyél bennem.
MÁRIA . . . Más hinni valakiben, és más szeretni. Én csak
azt mondom: szeretlek . . . Abból az egész Réka-meséből
pedig egy szó sem igaz.
DÁVID (kiabálva) Csak akkor hiszed el, ha a szemed lát-tára
magam alá teperem? Csak nem képzeled, hogy bevallja?
MÁRIA Vad és kemény lettél... Már akartam mondani. Nem
voltál ilyen...

DÁVID Ott kint nem éppen kolostori életet éltem mosto-
MÁRIA Emlékszel arra, amikor Gárdonyiban sátoroztunk?
Éjszaka vihar volt, rázta, cibálta a sátrunkat, és félel-
mekben azt kértem tőled ...
DÁVID Emlékszem... És 'közben elsodorta felőlünk sátrat a
szél.
MÁRIA Te a sötétben tapogatózva állítottad fel újra, mi -
közben istentelenül vert az eső bennünket. És amikor,
először lejtöttél hozzánk?
DÁVID Anyád akkora sütés-főzést csapott, hogy... Paprikás
csirke, rántott csirke, töltött káposzta... MÁRIA Látszott
rajtad, hogy igencsak ki vagy éhezve.
Irtó szegények voltatok akkor.
DÁVID Gondolhatod. Az öreg nyugdíja, én meg... Várj csak
felolvasok neged valamit. (*Zsebéből levelet húz elő, olvassa*)
„Kedves. Mindenekelőtt ne írj ilyen rettentő elkeseredett
leveleket, mert akkor bögni tudnék a tehetetlenségtől.
Próbálgj elmenni valami zeneiskolába. tanítani, és gondoldj
mindig rám. Most megcsókolom a szemed, érzed? Ugye két
hét múlva jössz, és nem irod, hogy nem érsz rá? De hiába
is írnod, mert a föld alól is előráncigálnálak, illetve
elővarázsolnálak. Tudod, néha már ott tartok, hogy
képtelen vagyok egyedül gondolkodni, látni, annyira
magam mellett érezlek mindig. Aztán rájövök, hogy nagyon
is messze vagy, és akkor néha szeretnék hisztizni. De mivel
nem vagyok egy hisztis nő — azt hiszem, ezt te is aláírod —
, ezért nem csinállok semmit. Tanulnom kellene, de
képtelen vagyok koncentrálni. Jó lenne mindig veled,
melletted, általad ... Csak azon gondolkodom, ha felmegyek
hozzád, szinte megnémulok. Legutóbb is, amikor
szombaton éjjel szótlanul feküdtünk egymás mellett, úgy
éreztem, mondani akarsz valamit, de aztán nem szóltál,
mintha buta kislánynak tartanál. Akkor úgy éreztem, egy
szót sem tudok kinyögni. Ha anyám elutazik a nyáron, a
nővérehez, itt tölthetné a szabadságod nálunk. Legalább
két hétig pihenhetnél, és ennél, mert arról gondoskodnék,
biztos lehetsz.. . Egyébként anyám mindent tud, nem
haragszik ránk, csak félt engem. Érthető, az egyetlen
ember vagyok mellette, és a lánya... Most annyira kívánom,
hogy melletted legyek, hogy... Éhes vagyok!... Elnézést,
szébben nem tudtam kifejezni magam. Nagyon várlak.”
MÁRIA Ezt én írtam?
DÁVID Igen. Néhány leveled megmaradt egy régi bőrönd-ben,
és megtaláltam őket, mikor hazajöttem Lehoztam mindet
magammal. Ezt az egyet tegnap a zsembem dugtam, hátha
érdeklí Ivánt, de nem került sor rá. Tessék, neked adom.
Emlékezz magunkra.
MÁRIA Köszönöm.
DÁVID ... Azt hiszem, tévedtem, amikor idejöttem ... (*Szünet,
hírtelen felpattan*) Persze, próbáljuk meg újra., de most
kivételesen... Az a kötelességed, hogy tisztességes feleség
maradj Iván mellett.
MÁRIA És mi a te kötelességed?
DÁVID Nem áll módomban erre válaszolni, mert tegnap este a
kedves férjed közölte velem, akárhol élek, mindenütt csak
kibic maradok. Persze, hal és mikor, ki a kibic ez a kérdés.
Ebben az országban ugyanis nincsenek osztályok, csak
éppen furcsa kis rétegekre osztód-nak szét az emberek. Egy-
egy ilyen rétegbe tartozóik kötelessége, hogy egymásnak
segítsenek, különben kies-nek a maguk kis tojásából. Én
pedig sehova nem tartoztam, és nem is fogok. Ebből
következik...
MÁRIA Hülye vagy! Ebből nem az következik, hogy kö-
telességed nem tartozni sehova. Vagy nem tartozni a
bulisták közé, akik így vagy úgy, de valamit elértek az
életben. Majd ha sor kerül rá, és lesz pénzem, sirkövet
állítok neked, és rávésetem : „in memoriam egy
antibulista”.
DÁVID Ez egy kicsit erőltetett volt.
MÁRIA Mit akarsz, mondd? Talán vártam volna, amíg benő a
fejed lágya? Itthon is csak kritizáltál, dühöng-tél ...
Bármelyik pattanásos kamasz tizenhat éves korában
abbahagyja az ilyesmit! Vagy vártam volna, míg
kegyeskedsz hazajönni? Mondd, az istenért, mit akarsz te
tulajdonképpen?
DÁVID (*szünet után*) A gyerekek csak házfalakat ismernek,
tereket, egy bizonyos fát, kerítést, utcasarkot, később,

évek múlva, már házzszámokat, a terek és az utcák ne-vét is; feltérképezik a környéküket. De a kölyökemlékezet mindig őriz valamit, amit a felnőtszem már nem lát meg... Egy kerítést, utcasarkot, házzszámot. Sokáig akartam kölyök maradni ...

MÁRIA És ezért hóbörögtél, átkozódtál, ha valami nem sikerült, ugye? Zseniális! ... De mit követelsz tőlem? Egyáltalán, mit akarsz? Most minek jöttél vissza? Mi-nek kerestél meg?... Elég volt! Nekem is elegendő volt ebből, érted! ... Mondd, nagyon sok energiádba kerül, hogy valami egész másnak mutasd magad, mint amilyen vagy?

DÁVID Ilyen vagyok.

MÁRIA Nem igaz! Sajnos, én sok mindent elnéztem neked ... Azt se tudom, hol mászkáltál... Magam maradtam. A barátod felesége lettem... Perzse, váljak el, ez neked egyszerű megoldás...

DÁVID Nem. Elutazom A 'kezem miatt sem tudok játszani. Vissza utazom Pestre. De... (Egész közel lép Máriához)

MÁRIA De?

DÁVID (magához húzza Máriát, és meg akarja csókolni)

MÁRIA Nem! Hagyj most! ... Megörültél? Kemény vagy és brutális! Így akarsz kényszeríteni arra, hogy higgyek benned?

DÁVID Vannak emlékek, amelyek kényszerítenek, vannak, amelyek váratlanul jönnek. A te emléked kényszerít

MÁRIA Mire? Hogy váljak el?

DÁVID Azt nem.

MÁRIA Akkor mit akarsz?... Istenem, megint kezdődik minden előlről? ... Mondd, ember vagy te? ... DÁVID Azt hiszem ... (Szünet)

MÁRIA Jó, most én kérek tőled valamit, kisőreg... (Az asztalfiókból gyertyát vesz elő, meggyújtja, és a helyiség bemelegedéséhez viszi, ahol a lehullott vakolat kereszt alakú kopása, látszik; bár őszinte, mégis nevetséges, groteszk a jelenet) Gyere ide!

DÁVID Mit csinálsz?

MÁRIA Gyere ide.

DÁVID Ugyan, minek ez a nevetséges komédia?... MÁRIA

Esküdj meg, hogy nem tudsz többé velem maradni!

DÁVID Mária ...

MÁRIA Nem hallasz? (Dávid hozzá lép, magához szorítja, de Mária erőszakkal kibontakozik az ölelésből) Engedj! Engedj el!

DÁVID Nézd, Mária ...

MÁRIA Nem hallod?

DÁVID Kérlek. (Fél kézzel átkarolja Máriát)

MÁRIA (leüti Dávid kezét a válláról) Mondd utánam: Esküszöm ...

DÁVID (nevetve) Esküszöm ...

MÁRIA ... a magam jószántából akarom, hogy vissza-menj,

és visszavonhatatlanul őt szeresd ...

DÁVID Ne légy már ilyen nevetséges. Úgy csinálsz, mint ha tényleg tizennyolc éves lennél ...

MÁRIA Majd' tíz évvel ezelőtt az is voltam. Mondd utánam...

A magam jószántából akarom, hogy őt szeresd... Esküszöm, hogy teljesítem, nélküled is teljesítem a kötelességem ...

DÁVID Ha szabad kérdeznem, milyen kötelességem? MÁRIA

Már 'elfelejtetted? Mindig erre hivatkoztál. Esküdj meg, majd eszedbe jut!

DÁVID Na, de ...

MÁRIA Esküdj!

DÁVID (félíg tréfának felfogva, félig komolyan) A magam jószántából akarom, hogy visszamenj, őt szeresd, és teljesítem nélküled is a kötelességem. Meg vagy elégedve? (Mária szó nélkül otthagyja)

DÁVID Gyere ide, kérlek. (Mária elindul, megáll)

DÁVID Közelebb.

MÁRIA (Dávid elé lép) Tessék.

DÁVID Szükségem van rád. (Magsimogatja Mária arcát, lassan megcsókolja. Mária másodpercekre hagyja magát, aztán csak a fejét elfordítja)

MÁRIA Hagyj, nem akarom!

DÁVID (végigsimítja testét, újra megcsókolja)

MÁRIA (mozdulatlanul a férjhez tapadva, csak fejét el-fordítva) Elég, hagyj! Nem bírom így tovább! (Lassan kibontakozik az ölelésből, otthagyja Dávidot) Neked ez az eskü nem jelentett semmit, tudom. De szeretném, ha legalább engem kötelezne. Magamnak csináltam.

DÁVID Az önzésünk így legalább kiegyensúlyoz egymást. MÁRIA Te fogd fel úgy, ahogy akarod, de én ezt nem csinálom így tovább. És ezt nemcsak mondom, mint te. Én tényleg nem csinálom tovább. Lehet, hogy éveket áttartam magam, az is lehet, hogy nem kellett volna Ivánhoz mennem... De ez így... Ő legalább berendezett egy otthont, mellette tanulni, dolgozni tudtam... Ő nem robbant fél naponta idegrángásosan minden apró hülyeség miatt ...

DÁVID De szombatoként menettrendszerűen összejártak kártyázni, fecsegni a mérnök kollégáival és becses nejeikkel... Néha talán töletek a körhából is felvetődik egy-egy házaspár, és a becses mérnöknek pedig civil módon szörnyülködnek, ha körhárról, klinikáról elménkedtek ... Szép lassan kialakítod, kedve-sem. a magad kis körét a városban, majd gyereket szülsz Ivánnak, nyaranta természetesen majd külföldre mentek.

MÁRIA Ő otthont teremtett körém, és szeret!

DÁVID És te?

MÁRIA Én is szeretem ... De...

DÁVID De?

MÁRIA Istenem, milyen szerencsétlen vagyok. DÁVID Csak semmi önsajnálata: szeretted Ivánt, de... MÁRIA De másként, mint téged... Nagyon jól tudod,

minek kérdezgeted. DÁVID Szóval másként.

MÁRIA Amikor elmentél, heteken át, minden este, síró-görcsöt kaptam, mert egyszerűen képtelen voltam fel-fogni, hogy többé nem lehetünk együtt... Aztán, mint egy örült, elkezdtem tanulni, és készültem a felvételi-re... Az első év végén lettem Iván szeretője, de hete-ken át zabáltam az idegcsillapítókat, mert nem akartam, hogy észrevegye, én ettől nem vagyok olyan boldog, mint ő. Gyöngéd volt, figyelmes, és egyetlen pillanatban sem kényszerített semmire... Megnyugodtam, megszerettem.

DÁVID És bevezetted az apukától örökölt 'kis családi házba, összecsapta a bokáját, és megkérdezte: akarsz-e a feleségem lenni? Te pedig gyorsan bekaptál egy idegcsillapítót, és azt mondtad, igen.

MÁRIA Underitó vagy.

DÁVID Ne haragudj.

MÁRIA Hát mit gondolsz, miért bujkálok már egy fél éve, miért mászkálok veled ide ki?

DÁVID Amikor elmentem ... Tudod, hogy mit jelentettél te nekem? (Mária felé közelít) Életem legrohadtabb óráiban a te szeretetedre kellett gondolnom. Ahogy be-lém karoltál, és a tenyerembe csúsztattad a kezéd, ahogy magától értetődő természetességgel levetkőztél, és itt, a bódé közepén, ott, az asztal mellett állva, látod, ott az asztal mellett, mert az asztal még ma is ugyanaz, hozzám bűjtél, és a hasadat szorosan az enyémhez szorítottad ...

MÁRIA Elég, hagyd abba!

DÁVID És, ha rohadt helyzetbe kerültem, ha a dili határára jártam, és esténként a párnát a fejem alá gyűrve lefeküdtem, rád kellett emlékezniem, arra kellett gondolnom, hogy fél éjszakákat utaztál, csöngöttél, fáradtan levetkőztél, és fekete kombinéban mellém bűjtél, és iszonyú, őszinte szeretettel egymásba kapaszkodtunk ...

MÁRIA Hagyd abba, kérlek!

DÁVID Ilyenekre kellett gondolnom, és rájöttem... Itt-hon kellett volna maradnom.

MÁRIA Nem tudom, hihetek-e neked.

DÁVID Mit nem hiszel? Nem hiszed, hogy képtelen voltam elfelejteni a szeretkezéseinket, hogy a lányos-aszszonyos sóhajaidra, sikolyaidra kellett emlékezniem? Mert emögött ott volt az is., hogy egymást féltve, vigyázva leveleztünk, utaztunk ... A legrohadtabb perceimben kettőnkre kellett gondolnom. (Szünet) Néhány hétig, mikor megjelentek az első csillagok az égen, rá-eszméltem, hogy alig ettem, a gyomrom szinte fájt az

étel után, száraz volt a szám a szomjúságtól, és elindultam, hogy egy téren, vagy sötétebb utca padján töltsem az éjszakát, mint az öreg clochardok. Akkor éppen szerződés nélkül tengődtem Franciaországban... Egy-szer az országúton baktattam, emlékszem, *alkonyodott*, érezni lehetett a szántóföldek melegét, meg a lóhere nyári illatát, mintha csak a Dunántúlon lettem volna. Primitív öröm, a társadalom kegyvesztett, másodrendű polgárai használják védekezésül. Mert hiába ment később jól a sorom, ha munkáról, pénzről *volt* szó, meg-magyarázhatatlan, elutasító daccal találtam magam szembe. Egy ajkbiggyesztés, egy suttogás a hátad mögött és má'is jobb, ha szeded a sátorfádat. No igen, másodrendű állampolgár voltam ott is ... És akkor arra kellett gondolnom, hogy *mondjuk*, egy napfényes teraszon ülünk, és elkezeredetten átkozódok, mert nem vettek *fel*, mert azt se tudom, mihez kezdhetnék, te meg-simogatod az arcom, a tenyerembe csúsztatod a kezéd, ülünk, napfény, csönd, combközépig felcsúszik a szoknyád, nézem., mosolyogsz, hazamegyünk... A mozdulataidra *kell*tem gondolnom, hogy elviseljek minden lihegős nöstényt, akire a biológiai szükség rávitt ...

MÁRIA Hagyd már abba, az istenért!

DÁVID Igen, igen, a mozdulataidra, a félig nyitva maradt szádra, a kitágult szemedre ..

MÁRIA Kérlek, ne, Dávid ...

DÁVID (*már egészen Mária közelében*) Képtelen voltam elfelejteni a felhűzött combod...

MÁRIA Kérlek, 'könyörgöm, nagyon kérek... *Hagyi* békén... nem bírom... Fél évig tartottam *magam*... ne ...

DÁVID Kedves

MÁRIA *Kérlek*, ne, én félek. Tudtam, tudtam, hogy ez lesz a vége... Kértelek, mennyire kértelek, ne találkozzunk... Ne járjunk ide ...

DÁVID Minden ugyanaz, nézz körül ... A kis kerti asztal, a fatönk, 'az ágy... Egyszer kombinében leültél a fatönkre, hogy felhúzd a harisnyádat, 'de aztán... MÁRIA

Dávid, 'könyörgöm... (*Felugrik, átkarolja*) Nem bírom így ...

Második rész

1. kép

Iván apai örökségből származó, régi bútorokkal — bőr-fotelokkal, üveges vítrinnel, vastag szőnyegekkel, falra erősített, kitömött madarakkal — berendezett családi háza a vidéki városban. Itt élnek Máriával. Egy szobát látni Iván fürdőköpenyben — de fehér ing, nyakkendő — éppen telefonál

IVÁN ...Egy kis láz, nátha, Béla bátyám. Két nap alatt vége. Sajnos, a magamfajta kis mérnököcskéket sem kímélik a bacilusok, még ha egy gépszerkesztési osztály csoportvezetője, akkor *sem* . . . Nem, nem, Béla bátyám, a főkonstruktőrök sem kivételek. Először a kicsi *főnök*, aztán a nagy főnök, úgyhogy felkészülhetsz, te következel... Nem, semmi *fontosat*, ez természetes. Bár a kísérleti üzem által leadott nyomatéki ábrában., enyhén szólva, kételkedem, de majd, ha... Igen, a pauszokat leküldtem a fénymásolóba, a statikai és szilárd-sági számításokat is ellenőriztem . . . Csak a kis Kerekas rajzát hoztam haza, mert sajnos, nem árt, ha megnézem, mielőtt leadom a tuskihúzóznak ... Mi van azzal a tervpályázattal, Béla *bátyám*?... Említetted, hogy van valami ismerősöd . Igen, igen ... Jó, ez természetes, majd igyekszem., köszönöm... Szervusz, viszont-látásra, Béla bátyám.

Kimegy, kis kannából meglocsolja a virágokat, egy papírcsacskóból narancsot, banánt tesz a tányérba, virágot egy vázába. A bárszékere nyéből bekap egy korty konyakot. Csöngetnek, kisiet

IVÁN (*kintről*) *Üdvözöllek*, Péter bátyám, 'köszönöm, hogy eljöttél. Parancsolj erre, jobbra. (*Már bent*) Ne haragudj, kérek, hogy tegnapelőtt este olyan zavartan

telefonáltam, de kicsit kivagyok, és ilyenkor az ember ... Meg aztán nem akartam a szokásos cirkuszt végigjárni az SZTK-ban. Tudod, hogy van ez egy ilyen vidéki városban... Ha csak 'beteszi az ember a lábát az idegszakrendelésre, máris kész a pletyka.

BÁN Csak azon csodálkoztam, miért pont engem hívtál fel? Gondolom, jó néhány kollégámat ismered a városban. és ahogy mondtam, tegnapelőtt este neked, fiam, én belgyógyász vagyok ...

IVÁN Persze, nem is erről van szó, Péter bátyám. Parancsolj, foglalj helyet, ide, ez kényelmesebb... Arra gondoltam, hogy... Te ugye, kisgyerek korom óta is-mersz ... Emlékszem, ha begyulladt a mandulám ...

BÁN Apád kollégám volt, én pedig körzeti orvos, az volt a dolgom.

IVÁN Igen, igen, ezért is gondoltam, talán adhatsz valami tanácsot, vagy felírsz valami idegnyugtatót ... Persze semmi komoly baj, nálam az kizárt, csak most egy kicsit groggy lettem.

BÁN Ami azt illeti, ezzel bejöhettél volna hozzám az SZTK-ba is. Belgyógyászatra jöttél volna, nem ideg-szakrendelésre.

IVÁN Igen, de a lányok, az asszisztensnőd, esetleg ... BÀN Nem sok időm van, Iván fiam, 'térjünk a tárgyra. IVÁN Igen, igen, máris. Megkínálhatlak valamivel? BÀN A világon semmit. Munkaidőben vagyok.

IVÁN Egy kávét talán ... Parancsolj, már meg is főztem, épp most lett kész. Tudtam, világeletemben pontos ember voltál, ha fél tízre mondtad, hogy jössz, akkor se előbb, se 'később. Tessék, parancsolj, cukor?

BÁN Köszönöm.

IVÁN Hát vagy két éve, hogy utoljára találkoztunk. Már úgy értem, így, beszélgetve.

BÁN Igen, körülbelül.

IVÁN Dávid akkor még nem volt itthon.

BÁN Akkor még nem.

IVÁN Hallom, nálad lakik.

BÁN Jól értesült vagy.

IVÁN De hát ez természetes is, elvégre az unokaöcséd, Péter bátyám. És miért jött le a fiú ide? Nem lett volna okosabb Pesten elhelyezkedni? Szerintem ott még többet összezongorázhatott volna, mint itt. Ne, nem mintha ezen a vidéken nem akadna, aki a negyedik, ötödik konyak után nem sajnál egy ötvenest, százast, ha valamilyen érzélgős, ostoba sláger akar hallani.

BÁN Találkoztatok már?

IVÁN (*látszik, hazudik*) Nem, Még nem, de tudom, hogy a Kék Egérben zongorázik. Neked mindennap be kell jönnöd ide a városba, ő meg csak elsétál két-három utcát, és máris a munkahelyén van.

BÁN Ha lennél olyan kedves és mondanád a problémádat, sietek.

IVÁN Hát kérek, Péter bátyám, ahogy említettem, csit kivagyok.

BÁN Iszol?

IVÁN Nem, tulajdonképpen nem.

DÁN Na, mégis, két-három konyak naponta?

IVÁN Úgy estefelé, esetleg. Mert egyszerűen képtelen vagyok elaludni, mire ébredni kellene, hullafaradt vagyok, Napközben meg . . . Persze, egy örület, ami ott bent nálunk folyik... Én mint a gépszerkesztési osztály csoportvezető mérnöke mindenért felelek, és természetesen úgy kell hajtani mindenkit a munkára, hogy... Csak a célprémiumos melót hajlandók időre elvégezni, a többit meg . . . És szépen kell ám szólni a kollégákhoz, mert megsértődnek, akkor pedig ... Eleniumot szoktam időnként bevenni, az jó, igaz?

BÁN Mióta alszol nyugtalanul és mióta érzed magadon ezeket az ideges tüneteket?

IVÁN Egész pontosan nem is tudnám megmondani. Három éve vagyok a jelenlegi beosztásomban, és kezdetben mentek is a dolgok, de egy jó ideje már ... Tessék, most is, hazahoztam az egyik fickó rajzát, gondoltam, mielőtt leadom a tuskihúzóznak, átnézem. És tessék! Most jött az egyetemről, méghozzá vörös diplomával! Egy egyszerű hajtóművet sem tud megtervezni. Mit kezdjek az ilyenekkel?

BÁN Talán nem mindegyik ilyen.

IVÁN Hát persze, nem mindegyik. *(Önmagát felhergelve, ahogy a neurotikusszerep-játszók teszik)* De a metallográfus sem képes egy egyszerű szénszázalékot megadni. A melósok pedig az edzésnél bent felejtik és átégetik az acélt, aztán törik, mint a... Képtelenek az előirt keménységet betartani. Vagy nem is akarják. Mert ha egy hajtókarból százat kell egy óra alatt megcsinálni, ők így megcsinálnak százhuszat, imitt-amott lecsipkedve egy kis időt, aztán persze mind a százhusz darab... hát olyan. Mondjuk, kétezer munkaóra helyett csak nyolcszázat bír ki az a hajtókar, amikor beszerelik a gépeikbe ... Vagy ott van ...

BÁN Na, várj csak egy kicsit, fiam, gondolom, nem termelési értekezletet akarsz velem itt tartani?

IVÁN Nem, dehogya, csak éppen ezek azok a dolgok, Péter bátyám, amelyek ... Az anyagbeszerző is egy hülye. Soha nem azt az anyagot hozza, amit kérnek tőle. Iridiumbronzot kérek, ő trombitarezet hoz... A főnökömről, a főkonstruktőr úrról, jobb, ha nem is beszélek. Ha sikerül valami, zsebre vágja a dicséretet, ha kudarc van, engem terhel a felelősség... közben persze, mondogatja ám: csak gyere nyugodtan, ha valami problémád van. És én megyek, ő meg ül, pislog, nem mond semmit.

BÁN No, eddig világos: a beosztott mérnökeid semmit nem tudnak, az anyagbeszerző hülye, a metallográfus hülye, a melósok selejteket csinálnak, a főnököd pislog és, nem mond semmit ... Te mit csinálsz?

IVÁN Én nem fogok kikészülni, az hétszentség! „Világosan átgondolt és operatív megvalósuló fejlesztési koncepció” kell? Helyes. Én úgy dolgozom. A főnök csak pislog? A még nagyobb főnök év végén lekasztja a nagy dohányt? Helyes. Én nem hóbörgök, dolgozom. Nyugalom, béke, és várok. Meg kell alkujni a körülményekkel, meg kell kötni a szükséges kompromisszumokat. Csakhogy én mindig megragadom a kínáló alkalmat, mindig nyakon csípelem, és hajtok. Szépen, lassan kibulizom az összes hülyeséget, és talpon maradok ... Nálam nincs tervleymaradás, határidő-túllépés ... Az ábrándozást és a légvárak építgetését átengedem másoknak. Talpon akarok maradni, és ezt csak pontos, kiméletlen rendben lehet.

BÁN Feltételezem, néhány gyerekkori emléked neked is van.

IVÁN Az emlékek gyáva és tehetetlen emberek nevelésének védekezése... Bár... Mo*tanában gyakran eszembe jut valami.... Gyerekkoromban tele volt a padlásunk galambokkal. Az egyik valahogy elpusztult, egyszerűen leesett az ereszcsontra széléről, mint-ha lelőtték volna. Az apám hátravitte a kertbe, a szemétdombra, én pedig elvettem onnan, és egy kis gödröt kapartam a kerítés tövében, ahol elhantoltam. Egy táblára pedig ráirtam: a galamb sirja.... Azt hiszem, már akkor mindent a helyére akartam tenni..... Iszonyodom a zűrzavartól, az összevisszaságtól, a mellébeszéléstől, a halandzsától...

BÁN Gondolom, nem azért hívtál ide, hogy mindezt közöld velem.

IVÁN Nem, dehogya, csak...

BÁN Itthon rendben vagytok?

IVÁN Hogyan?

BÁN Kérdezem, hogy Máriával, a feleségeddel, rendben vagy-e?

IVÁN Már úgy érted...

BÁN Nem úgy értem, bár az sem mellékes.

IVÁN Hát ... úgy nagyjából... Bár az utóbbi időben.. BÁN Az utóbbi időben?

IVÁN Azt hiszem, te kitűnő diagnosztika lehetsz, Péter bátyám.

BÁN Köszönöm. Megtisztelő, hogy tőled hallhatom ezt. És?

IVÁN Szóval a gyár is, persze, de elsősorban itthon ... Mondd, miért költözött ide Dávid? BÁN Az ő dolga.

IVÁN Gondolom, nem egészen. Mondott valamit, beszélgettetek rólam vagy Máriáról? BÁN Nem.

IVÁN De ugye tudod, Péter bátyám, hogy Mária és Dávid között, mielőtt kiment volna... .

BÁN Tudom. És?

IVÁN Nézd, tulajdonképpen ezért is telefonáltam tegnapelőtt este... Szinte lehetetlen, hogy neked ne mondott volna valamit ...

BÁN Nagyon örülnék, fiam, ha ilyeneket nem kérdeznél tőlem. Arról nem is beszélve, mérhetetlen szemtelenség, hogy ezért hívsz engem ide.

IVÁN Nem, dehogya, szó sincs róla ... De, kérlek, próbáld megérteni a helyzetemet... Es most egy kicsit idegesebb is vagyok... Szóval... Tudod, milyen örültségeket álmodok...

BÁN Erről talán valaki mással beszélj, fiam, én megyek.

IVÁN Nézd, Péter bátyám, tudom, hogy most neheztelsz rám, de nem tehettem másként: veled szerettem volna mindenképpen beszélni. A te élettapasztalatod, erkölcsi tartásod ..

BÁN Ezt most hagyjuk.

IVÁN Apámnak is jó barátja voltál.

BÁN Egyszóval?

IVÁN Egy kéresem lenne, és ezt csak neked mondhatom. Beszélj Dáviddal. Magyarázd meg neki, hogy mi . . . hogy képtelenség ezt a rendet, amit Mária és én ... ezt képtelenség otrombán széttagolni. Ezt az otthont, Mária és én kapcsolatomat ...

BÁN Tíz percre ugrottam át hozzád, és a rendelóm ajtaja előtt már igencsak sokan állnak. Sokan. Olyanok, akiknek aritmiásan ver a szíve, mert öten zsúfolódnak egy szobakonyha lakásban, és még jó néhány évig reményük sincs arra, hogy másként legyen. Olyanok, akiket ideges gyomor- és fejfájások gyötörnek, szorongatnak, félnek átmenni az úttesten, fáj a fejük, mert valamelyik pöffeszkedő főnök rájuk szállt, pedig csak törvényességet és rendet akarnak ott, ahol dolgoznak, és es-te hazamennek, összevesznek a családjukkal, és naponta elszívnek két doboz cigarettát, öthet kávét isznak, az-tán beállítanak hozzám, hogy fáj a gyomruk, szorit a szívük, szédülnek. És ők valóban nem tudnak aludni, mert ezek nem tolják felre a megoldhatatlannak látszó ügyeiket. Inkább gyomorfekélyt kapnak, extraszisztolés szívet vagy hipertóniát... Szóval, sokan várnak rám, és ez a legkevesebb, amit most mondhatok neked. Szervusz.

IVÁN Féltreértéttél, Péter bátyám, én csak azt akartam kérni...

BÁN Nézd, fiam, az apád kollégám volt. Valóban jó barátságban voltunk. Ó annyi volt idősebb, mint én most tőled. Higgadt, okos, jólelkű embernek ismertem, tőle tanultam eligazodni az emberi viszonylatok között. Szívesen beszélgetek én is veled erről, ha már apád nem teheti, feltéve, ha majd otthon megkeresel. Ott-hon, és nem munkaidőben, és főként nem úgy, hogy... na, nem is akarom megmondani, milyen trükkkel, ide-hívsz magadhoz.

IVÁN Én csak...

BÁN Még nem fejeztem be. Tehát szívesen beszélgetek veled, sőt, leülhetünk hármasban Dáviddal, és ha akarod, hozd a feleségedet is. De amit most csinálsz ... Remélem, megértettél...

IVÁN Elnézéset kérem.

BÁN Nem kell kikísérned.

Iván egyedül marad, a bárszekrényhez megy, iszik. Mária jön, könyvekkel a kezében

MÁRIA Egészségedre.

IVÁN Hát te? Szervusz. Hova mentél már olyan korán?

Könyvtárban voltál?

MÁRIA Nem. A házban,

IVÁN A házban?

MÁRIA Igen. Valakit *ki vittél oda tegnap, és ott felejtetted.*

IVÁN Tessék?

MÁRIA Te nem mentél dolgozni?

IVÁN Beteget jelentettem,.

MÁRIA Te is beteget jelentettél. Nagyszerű!

IVÁN Miért, még kicsoda?

MÁRIA Nem szóltam neked tegnapelőtt este, de tudtam, valami iszonyatos trükkön töröd a fejed. Mérnöki precizitással, persze.

IVÁN Talán nem volt jogom ahhoz, amit csináltam?

MÁRIA Ez nem jog kérdése.

IVÁN Hát akkor mi?

MÁRIA Ez emberség, vagy ... Reggel fölkeltem és kimentem a házhoz, Dávid még ott volt. Mostanáig vele voltam. Együtt voltunk... Ezt akartad hallani?

IVÁN Vettem narancsot meg banánt.

MÁRIA Ne komédiázz! Fölösleges.

IVÁN No de . .

MÁRIA Hagyd abba, mielőtt hányingert kapok... Tegnap este nem szóltam neked arról sem, hogy ez az egész Réka-ügy túl zavaros. Egyetlen mondatot sem hittem el ebből a cirkusból. Te azt mondtad, Pestre mész, aztán nem mentél. Rékát arra kérted, utazzon ide. hozzánk ...

IVÁN Ez nem igaz!

MÁRIA Tudtad, ha nem vagy itthon, kint tanulok, Réka pedig majd ott fog keresni. Aztán engem hazahívatsz azzal a Lajoskával, Dávidot kiviszed a házba, gondolván hogy Réka és ő... Azt hiszed, nem látok át rajtad?... Mire volt jó ez a komédia? Erre felelj!

IVÁN Nem tudtam elképzelni hova tűntél reggel. Vártalak.

MÁRIA És Bán doktort is vártad. Azt hiszed, nem hallottam, hogy tegnapelőtt telefonáltál neki? Ha be is csukod az ajtót, azért a konyhába még kihallatsz, ha telefonálsz.

IVÁN Te azt hiszed, hogy én teljesen hülye vagyok? Már egy fél éve...

MÁRIA Nem hittem semmit, Iván, és kérlek, ne kiabálj. IVÁN Tudod, mi vagy te?

MÁRIA Megint ittál.

IVÁN Ittam, no és? Mert el akarom felejteni, és el is fogom felejteni ezt az egészet. Mintha mi sem történt volna... Na gyere, leülünk és csöndesen, ahogy szoktuk, mindent megbeszélünk. Tudod, csak ha egymás-nak támasztjuk a vállunkat, csak úgy vagyunk erősek. És minket nem lehet kikészíteni! Érted? Minket nem lehet ... Mi ketten ...

MÁRIA Hagyd abba.

IVÁN Megbeszélteitek, hogy rendszeresen ott találkoztok kint a háznál, mi?... Mert én hajtok, dolgozom, és nincs időm lelkizni?! ... Az úristenit! Hát mi történt veled? ... Nem arra szövetkezünk, hogy nyavalyás lelkizéssel töltsük a napjainkat! ... Én nem egy szar zongorán klampírozgatok esténként, hogy napközben rá-érjek kis magam eszkábálta lelkizéssel szétrohasztani mások életét! ...

MÁRIA Iván, én nem tudok... Azt hiszem, nem tudok... Köszönöm hogy segítettél, köszönöm, hogy vigyáztál rám, de sajnos, többé nem tudok... Nem akarok hazudni... Én veled éltem, veled aludtam, ettem, de ez nem volt több, mint ...

IVÁN Hazudsz!

MÁRIA Nem, nem hazudok.

IVÁN Nem azt mondtad mindig, hogy örülsz nekem, örülsz, hogy mellettem vagy?...

MÁRIA Igen, de...

IVÁN És én tudom, hogy akkor nem hazudtál... Akkor nem.

MÁRIA De akkor, anya halála után, amikor Dávid is el-ment ... Amikor valaki teljesen kiszolgáltatottan könnyen befolyásolható... .

IVÁN Magad is beláttad már egyszer ...

MÁRIA Most mégis úgy éreztem ...

IVÁN Mit akarsz folyton az. érzéseiddel? ... Kíméletlen pontossággal nyugalomra, békére, biztonságra, hasznos hétköznapiakra törekedni, hát nem erre szövetkezünk? ... Realitás, józan ész! ... A nyavalygó kódlovagok pedig... Az istenért!... Térj észhez! Gondolkozz!.. Akarsz egy korty konyakot?... Reggeliztél? Nem, ugye?... De éhgyomorral dohányzol... Várj,

mindjárt csinálom teát, meg egy kis vajás piritóst ... M⁴RIA Nő vagyok. Fiatal! Szükségem van arra, hogy ne minden két héten egyszer, mert... Hogy én is, ami-kor ... Hát nem érted?

IVÁN Na, most már elég volt, mert kiborulok.

MÁRIA Te? Nem hiszem.

IVÁN Nem szégyelled magad?... Egy értelmes „nő” ... Maholnap szakvizsgázott sebész... Mint egy konyhalány valamelyik harmadrangú kocsmából... Azt hiszed, mert talpon maradok, az én idegeim kötélből van-nak? ...Tudod, mi van ott bent a cégnél?... Tudod, milyen felelősség van rajtam? Tudod, hogy ezek a nyavalyások csak azt várják, valamit eltoljak, aztán... Ezek megőrülnek, ha valaki nem hajlandó a hülyeségüket elnézi. Tudod, milyen automata fotocellás adagolót kértek ezek megint? Egy olyan helyre, ahol, ha elszáll egy légy a fotocella előtt, vagy valaki odafújja a cigarettafüstöt, már az is elindítja a gépet, nemhogy tíz-centis dobozok essenek le a fotocella előtt ... Te nem is figyelsz arra, amit mondok... Ne haragudj, drága, tudom hogy nehéz, nagyon nehéz most neked, de ne felejtse, én itt vagyok... mindig itt vagyok.. Tessék, igyál egy kortyot ... Mosd le te is ezt az egész ... (Fel-csattan) Kít érdekel, hogy kiből mi lehetett volna? Most kicsoda, az az érdekes. Mindegyik ócska kis kódlovag azzal kezd, hogy betolakszik a világegyetembe, mintha az nem lenne meg nagyon is jól nélküle. Blöffölő, buzeráns és alkoholista filozófusoktól, firkászoktól fölcspikedett logikával handabandáznak és szórják az aranyköpéseiket. Aki egy kicsit is felette van az átlagnak, abból még nem biztos., hogy lesz is valaki. Egyáltalán nem biztos!... Sőt!... Baromság... Ócska, barom trükk az egész!

MÁRIA Soha nem éreztem magam itthon ebben a házban. Itt minden a tied. Szőnyegek, szekrények, székek, ezek a nyavalyás, kitömött, porfogónak való madarak ... És amikor jönnek a kollégáid. A főnököd. Akik-vel „célszerű ember” módjára, hogy a te kifejezéssel éljek, ügyesen megbeszélisz ezt-azt, két pohár bor között. és én, a gondos feleség, a „maholnap szakvizsgázott sebész”, szendvicseket csinállok, vigyorgok, vagy éppen azt nézem, ahogy főzőcskéztek... Hogy a hal-szeleteket csak lisztbe mártjátok, vagy tojásba és morzsába is bundázzátok ... Hogy csak vöröshagyma kell a halléhez, vagy fokhagyma is, meg babérlevél, bors, karikára vágott anyám^{kinja} ... Aztán leültök, szürcsöltök, és azon töritek a fejeteket, milyen szakmai stíklivel lehet megint többet keresni. És gyűjtögetsz, mintha holnap nyugdíjaznának. A szent Takarékból! Az-tán csak úgy mellékesen közlöd velem: most félretettünk egy kicsit. Amihez persze nekem semmi közöm.

IVÁN De elfogadod.

MÁRIA Igen, elfogadtam. Mostanáig.

IVÁN (ijedten) Miért? Mit akarsz csinálni?

MÁRIA Három gyereket elvettem, mert... Mire jó ez az egész, istenem?! ...

IVÁN Tudod mit? ! Most én is ráérek, elmegyünk vala-hova Ahova akarod. Tavaly is mondtad, menjünk már egyszer fel a fehértói turistaházhoz... Ahol öt évvel ezelőtt szilvesztereztünk... Bedobjuk a fürdőruhánkat és máris .

MÁRIA Nem.

IVÁN Vagy ugorjunk le valamelyik szállodába a Balaton-hoz?

MÁRIA Oda se. Tanulnom kell.

IVÁN Éppen azért mondom. Te kifexszel a napra, én majd... MARIA Nem.

IVÁN Nem akarsz narancsot vagy banánt? Reggel vettem.

MÁRIA Elég volt, Iván. Fejezzük be.

IV 'N Az istenért, drága, ne bolondulj már meg egészen. Lehet, hogy az imént kicsit ideges és ingerült voltam, de ... ez az egész, nem is tudom, mit mondjak...

MÁRIA (indulattal) Csak bátran, na, mondd ... Hálátlan ócska kis kurva vagyok. Tessék, mondd ki, és ne alázatoskodj itt!

IVÁN Mária!

MÁRIA Amikor már nem volt se anyám, se Dávid, jöttél

te, és én elfogadtam a te nagylelkűségedet ...

IVÁN Mária! ...

MÁRIA Igen, igen, elfogadtam, de nincs tovább! IVÁN Tejjesen tönkre akarod tenni magad?

MÁRIA Most miért csinálsz úgy, mintha engem félteneél? Majd szétrebbsz a méregtől, de alázatoskods, mert... . Magadat, csakis magadat félted! ...

IVÁN Ez a szerencsétlen élősködő telebeszélte a fejed? Ez a nyavalyás! ... Csak egyszer kapjam el, szétkenem a falon, mint egy poloskát!

MÁRIA (lehiggadva) Nem beszélté tele a fejem.

IVÁN Tönkreteszted magad, és ezt az egészet, amit hosszú évek alatt ...

MÁRIA Nem érdekel.

IVÁN Gyere, ülünk ide. Szép csöndesen kifűjük magunkból az idegességet, és mindent megbeszélünk. Na, gyere...

MÁRIA Ez a módszer itt már nem használ, Iván.

IVÁN Akkor utazzunk el, mondtam. Vagy valami mást akarsz?

MÁRIA Semmit.

IVÁN (idegesen felugrik, iszik)

MÁRIA Nem ittál még eleget ma? Pedig csak délelőtt van.

IVÁN Csak annyit, hogy észrevegem: semmi, de semmi értelme a tisztességes szeretetnek.

MÁRIA Tudod, mit csinálsz te most? Elvesztettél valamit egy sötét mellékutcában, és kísételed a főútra keresni, mert ott több a fény. Látványosan nyavalyogsz.

IVÁN En nem :nyavalyogok, vedd tudomásul.

MÁRIA Hát persze, a mérnök urat elhagyja a felesége, inni kezd, lezüllik, vége a karrierjének.

IVÁN Vigyázz, Mária, mert goromba leszek!

MÁRIA Nocsak? Pofon akarsz ütni? Tessék, rajta ... Na, mi lesz? Megteheded ... A te pénzeden tanulok, és minden mindig úgy történt, ahogy te akartad... De most elég volt. Elmegyek innen. Keresek egy albérletet, és... .

IVÁN Es miből fogsz megélni, ha szabad kérdezmem? Mert a fizetésed felét majd albérletre költöd, a többi zsebpénznek is kevés lesz, ahogy te akarsz élni.

MÁRIA Nem ahogy én akarok, hanem ahogy te akartad, hogy éljünk. Közlöm veled, csak saját magad miatt öltöztettél bundákba és mindenféle ruhákba, csak saját magad miatt. Hogy a kollégáid irigyeljenek, lám, nekünk erre is telik ...

IVÁN Aztán három és fél ezerből fogsz élni?

MÁRIA Mentőzni fogok, ügyeleteket vállalok, a szakvizsga után a fizetésem is több lesz, és egyáltalán, ne féltés te engem. Ha nem is a te csodálatos életszínvonaladon, de...

IVÁN Hát ezt szépen kitervelted, mondhatom.

MÁRIA Neked köszönhetem. Ezt töled tanultam. Precízen, pontosan megtervezni valamit, és ...

IVÁN Mert elegend lett belőlem, ugye?

MÁRIA Nem egészen, de részben, talán ... De most hagyj békén, kérlek, csomagolni szeretnék egy-két apróságot. A többiért majd eljövök.

IVÁN Csomagolni? Egy-két apróságot?... Hát azt már nem! (Odamegy, pofon üti Mária)

MÁRIA Gyönyörű. Hát ezt is megértük.

IVÁN Bocsáss meg, bocsáss meg, drága... Ne haragudj. (Kapkodva ölelgeti) ...Hidd el, nagyon szeretlek ... Mellettem kell maradnod ... Mondd meg, mit tegyek? Tudom, hogy ideges vagy... A vizsgák miatt is... Talán többet kellett volna törődnöm veled... Talán...

MÁRIA Hagyj békén. Elköltözöm.

IVÁN Hová?

MÁRIA Mielőtt végérvényesen és visszavonhatatlanul megundorodom tőled. Neked is jobb lesz,

IVÁN Ha hozzá mész, én... Mária, nagyon vigyázz!... Annyit mondok, nagyon vigyázz! ...

2. kép

Dávid szobája Bán doktor házában. Az egyik sarokban padlásfeljáró lépcsője. Ez alatt a bemélyedésben húzódik Dávid ágya. A lépcsőkiugró falán, az ágy fölé, felfüggő: „Premidos una oppurtunitad --- lehetőség

kérünk”, „Ecoside is genocide — környezetpusztítás, fajirtás”. Picasso Guernicája és más reprodukciók. Félkör alakú üvegablak a kert felé és egy ajtó. Késő délután, Dávid egy asztalnál ír, a félkarú Lajoska sétálgat, nézeget; komódon álló porcelán figurákat, könyvespolcot, lemezejátzó, lemezeket

Lajoska Dávid úr mondta, ha hazakisérem, hallgathatunk zenét.

Dávid Várjál, Lajoska, rögtön.

Lajoska Mit tetszik írni, levelet?

Dávid Igen, de mindjárt kész vagyok.

Lajoska Mennyi sok szép könyv... Majdnem olyan sok, mint a városi könyvtárban, ahova a múlt héten Dávid úr elvitt. De itt az ember csak úgy odakapaszkodik, és már betűzheti is... (Kihúzza egy könyvet a polcra, tagoltan, lassan olvas) „Brazília büszkesége az egész országot behálózó útrendszer, mely terjeszkedésével az Amazonas öserdeiben lakó indiánok százainak halálát okozza. Az út átszeli a több mint kétezer indián vadászterületét a Xingu nemzeti parkot. Védtelenül, a civilizáció hozta betegségekkel — tuberkulózissal, alkoholizmussal — szemben a rezervátum indiánjai a kihalás szélén állnak. 1964-ben az indián lakosság kétszázezer fő volt, ma pedig százezerre csökkent. Így például a Cintas-Largas indiánokat dinamittal bombázták, a Bejcasde-Pau törzset pedig arzénal irították - ki ...” Szegény indiánok. Ugye, azok az indiánok, Dávid úr, akiknek olyan madártoll van a fejükön?

Dávid Azok.

Lajoska (a lemezeket nézegeti) Jó lenne tudni, mi van ráfőstve arra a bűgösra... Hűha, de szép virágok!... Ez itt meg olyan, mint a mácsonya.

Dávid Mácsonya?... Mi az a mácsonya, Lajoska? LAJOSKA Szamárkóró . . . Errefelé úgy mondják. Azt nem szeretem. Rászállnak a lódarazsak ,és ha az ember le is akarja törni, ajaj, már a darázs meg is csippentette... Ez meg úgy néz ki, mint egy székács.

Dávid Na, kész vagyok ... Hát az a székács, az meg mi?

Lajoska Galamb, örvös galamb.

Dávid Na, tőled legalább tanul az ember valamit, test-vér. Gyere, hallgassunk zenét.

Lajoska Miért tetszik nekem mindig úgy mondani, hogy testvér? En nem is ismertem Dávid úr idősanyját.

Dávid En sem. Amolyan fiziológiai közünk lehetett csak, egymáshoz, azon kívül, hogy a világra szenvedett szegény. Van, aki késtől hal meg, én kés által születtem, Császármetszéssel. Aztán meghalt szegény anyám. A testvérség és a vérrokonság, Lajoska, rossz emberi találmány. Az egy alomba vizelő kutyakölykök is egymarják egymást, ha alattomos és erőszakos a másik... Két idegen többre mehet, ha összekapaszkodnak, mint az egy anya mellett szópó csecsemők...

Lajoska Nekem rengeteg testvérem van. Csináljunk népsort a testvéreimről, jó?... Elsősorban itt van a Rézi néni kokasa. Mindig ott peckel a kút mellett, és ha arra karát egy tyúk, a fél lábára áll, így körbe-körbe ugrálja és megbübozza. Úgy ám. Mindig a fél lábán ugrál körbe, nem felejem el. Aztán a Sári virágai. Jaj, a Sári ... Ahogy ügyelve jövőget a virágai között. Utána mindig átfeszengek a rossz kerítésen, és az ujjam között tátogatok a virágokkal: így. Ők is a testvéreim, meg egy kicsit a Sári is, mert az ő virágai. És a Bolgárek, kutyája, amelyik mindig olyan imádságos szemekkel néz rám. Meg a közértés Ica macskája, az is testvérem. De a fodrász Nándi ollója nem, az nem. Csitt-csatt, csitt-csatt, mindig olyan durván pöccintget a fülem mellett... Az. állatok mások, meg a nap is. Csak este sötétedik, az a baj.

Dávid Őrzöd még a parkot, Lajoska?

Lajoska Hát... Azt muszáj. De most otthagytam a fákat meg a padokat is, mert azt tetszett mondani, hogy hallgathatom azt a bűgös lemezt.

Dávid És miért őrzöd a parkot, nem kért rá senki, pénzt sem kapsz érte?

Lajoska Muszáj... A fákat, bokrokat... És a padok! Hogy nem szégyenkednek a felnőttek az új, piros támlás

padokon ... Tetszik tudni, mit?... A gyerekek meg a fák tövibe pisálnak. Mint a Bolgárek kuttyája ... DÁVID De ezért megvernek, és kövel dobálnak! LAJOSKA (*motyogva*) Hogy nem szégyenkecsnek az új, piros támlás padokon...

DÁVID Te, szegény indián.

LAJOSKA Dávid úr is indián, mert a testvérem. DÁVID

Valószínű, én is az vagyok, Lajoska. (*Lemezt tesz fel*)

LAJOSKA (amint *megszólal a zene*) Nem, ezt ne! ... Nagyon dübörög! Nem szeretem, ha dübörögnek. DÁVID Miért nem szereted?

LAJOSKA Olyan, mint a vonat, mikor jön. Nem szere-em.

DÁVID A vonat zakatol, Lajoska. A farkasok jöhetnek dübörögve, nem?

LAJOSKA Nem, nincsenek farkasok! Ne legyenek! ... Azt szeretném, amiben az a sok bűgás van, és az a szép lány énekel.

DÁVID (*lecseréli a lemezt, most egy elaviset [dzsessz-harmónium] hallatszik, és egy nő énekel. Soul music*) Ez jó?

LAJOSKA Jó... Ez az a bűgás.

DÁVID Ez nem bűgás, ez orgona, Lajoska.

LAJOSKA Orgona?... Mint a virág? Mint ami a templomban van, azokban a nagy csövekben.

DÁVID Na látod, tudod te ezt.

LAJOSKA De miért csak a templomcsövekből szól a virág? A bokorban miért nem zenél?

DÁVID Mert ahhoz érteni 'kell, hogy zenéljen. Nem elég csak ütögetni és rázni, ki kell választani színek szerint: lilát a rózsaszínhez, fehérret a sárgához. Aztán finoman. óvatosan összedörzsölni: szép lassan dörzsölgeted, és egy idő múlva ilyen hangot ad. A Béla pap is így csinálja, majd nézd meg egyszer ...

LAJOSKA Nem enged fel az emeletre.

DÁVID Majd szólok neki, és felengedl.

LAJOSKA Hálásan köszönöm. (*Felugrik a székről*) Ez most olyan, mint a pohárral! ...

DÁVID Pohárral?

LAJOSKA Hát a borospohárral. Így kell.. (*Mutatja*) Körbe-körbe az ujjammal, és megszólal. Kicsit sipol, aztán éles lesz.

DÁVID Na, látod. Ezt is úgy csinálják.

LAJOSKA (*hallgatja a lemezt*) Szép szóke lány. Hosszú szóke haja van, és a derekáig ér, igaz? A szeme kék? Vagy zöld, mint a fű? Egy rakás férfi ül a háta mögött, és kék, *lila* meg sárga orgonákat dörzsölnek egymás-húz. Bedugják a csövekbe, karba teszik a kezüket, és nézik a szóke lányt, ahogy énekel. Gyönyörűek az ilyen lányok. Fiatalok, szépek, erősek . . . Irtó erő van 'bennük. Szép lány lehet, nagyon szép ... Jó itt nálad, Dávid úr. Van egy cigarettád?

DÁVID Van. (*Odanyújtja a dobozát*) De előbb meséld el a farkasokat ...

LAJOSKA ..Nem szeretem a farkasokat!

DÁVID Akkor nem adok cigarettát.

LAJOSKA Kérem szépen ...

DÁVID Előbb mondd el a farkasokat ...

LAJOSKA (*hadar, mintha leckét mondana az iskolában*) Jöttek az erdőből, kint voltam a ház előtt... Nagy fehér foguk volt, dübörögtek, beleharaptak a lábamba ...

DÁVID A lábamba? A múltkor azt mondtad, hogy a karodba.

LAJOSKA A lábamba meg a karomba. Na, kérem szépen a cigarettát...

DÁVID Azt mondtad, kiszaladtál a házból és tél volt.

LAJOSKA Kicsi voltam, nem tudom már . . . Tél volt, nem volt orgona.

DÁVID Biztos, hogy farkasok voltak, Lajoska?

LAJOSKA Biztos, ott a hegyek között. Farkasok voltak, jöttek a hegyek közül. Na, kérem a cigarettát. DÁVID (*odanyújtja, miközben Bán jelenik meg az ajtóban*) Tessék.

LAJOSKA (*rágyújt*) Megint dobáltak ...

DÁVID Kik?

LAJOSKA Nem tudom. De futottam. Csak a hátamat ta-

lálták el a kövek. Mindig azt mondják, én vagyok a „halál fia”, és kövel dobálnak.

DÁVID Miért hagyod magad? Miért nem vágod fejbe te is egyszer őket? Miért félsz? Felkapsz egy követ, és fejbe kölintod őket. Majd aztán meggondolják, hogy *bántsanak*.

LAJOSKA Nem szabad, azt nem szabad.

DÁVID Miért nem szabad? Ne legyél már ilyen alázatos! Egyszer nekimesz valamelyiknek, és akkor félnek tőled. Érted? Jól kupán vágod egy kövel, aztán a világból is kirohan, ha meglát.

LAJOSKA Nem szabad. Félek. Inkább letérdepelek, akkor nem ütnek, csak röhögnek.

DÁVID Te szerencsétlen! Verd szét a pofájukat és kész!

Megérdemlik. Mitől félsz?

LAJOSKA Ez a bűgás szép ... Tényleg szóke, hosszú ha-ja van a ...?

DÁVID Igen. De érzékeny és hamar megsértődik. Ha tudná, hogy ilyen gyáva alakok vannak a világon, mint te, soha többet nem énekelne...

BÁN Dávid!

Dávid feláll és elzárja a lemezjátszót

LAJOSKA Szép estét kívánok.

BÁN (*súgva Dávidnak*) Küldd el!

DÁVID No, Lajoska, mára kibeszélgettük magunkat.

LAJOSKA Még egy cigarettát...

DÁVID Tessék. (*OdAADja*) Aztán ne felejtsd a követ! Fel-kapod ... és a fejúkhöz vágod!

LAJOSKA Nem szabad... Minden jót, Dávid úr. (*Bán-nak*)

Szép estét, tisztelettel, doktor úr. (*Kimegy*)

BÁN (*vetkőzik, nyakkendőt, zakót le, majd később fehér köpenyt vesz fel, rendeléshez készülődik*) A mai Dávidok úgy látszik, nevelésesen nagy súlyt fektetnek arra, hogy közvetlen környezetüket a saját izlésükhöz igazítsák.

DÁVID Csak a természet megbomlott egyensúlyát billentem a helyére: egy nyomorékot, ha kövel dobálják, lázítani kell.

BÁN Es erre jó eszköz neked egy debil határán mozgó nyomorék?

DÁVID Eszköznek nem én szoktam őt felhasználni. Erre akad más. Egyébként *csak* a kiszolgáltatottsága el-len lázítottam.

BÁN Kövel a kezében... Akaratlanul is hallottam,

amint oktattad, és ahogy ezeket a feliratokat nézem hónapok óta... rájöhetné volna már, hogy feliratokkal nem lehet elintézni semmit.

DÁVID Az állapotomra igyekszem figyelmeztetni magam.

BÁN Szükségtelen, anélkül is szép eredménnyel büszkélkedhetsz. Ma délelőtt a barátodnál jártam.

DÁVID Milyen barátomnál?

BÁN Nem sok *kedvem* van a barátságról filozofálgatni, Ivánnál.

DÁVID Hogyhogy?

BÁN Ostoba trükk, rá jellemző, de nem kívánok a magánéletembe vágkálni. Kiváltképpen részese lenni egy... *Mondd, ezt a szegény Máriaát akarod tönkre-tenni?*

DÁVID Csak vele *tudnám* elképzelni, az itthoni életet. BÀN

Mondtad ezt neki?

DÁVID Nem, nem mondtam. Azt hiszem, már nem az, aki volt. Kicsit teltebb lett, asszonyosabb, de valahogy belülről... Szakvizsgázik. Sebészno lesz, aztán itt is marad a városban, hisz kellőképpen előkészítették az életét.

BÁN De az nem te voltál.

DÁVID Nem . . . De akkor nem is maradna itt, én ugyan-is nem tudtam „kellőképpen előkészíteni” a kiskapukat. Legfeljebb egy tolnai vagy *baranyai* falu kórházában köthetne ki, míg én a helybeli vendéglátóipari egység-ben kalapálnám a zongorát. Gondold csak meg, a doktornó feleségem operálná a dolgozók vakbeleit, vissz-ereit, miközben pár nappal korábban nagy magyar lelküket valami ostoba slágerrel balzsamozva, nyugodtan lerészegedtek az orrom előtt. Gondolod, hogy ezt a heccet valamelyik falusi gyomor is bevinné?

BÁN Hogy finom legyek, a szeretet legkisebb jelét sem látom rajtad, ha róla beszélsz.

DÁVID Magunkról beszéltem.

BÁN Jó néhány évig csönd volt ebben a lányban, most felkavartad... Nem sul le a pofádról a bőr?...

DÁVID Mondjad, csak mondjad, Péter, mert te aztán nyugodtan lorgathatod fejed fölött a feddhetetlen erkölcs lánggalosát.

BÁN Láttad a kertben azokat a felkötött ágú fákat, igaz? DÁVID Láttam.

BÁN Börtönbe kényszerítettem őket. Felkötöttem az ágaikat, és nincs erejük virágozni, csak élni akarnak, termést hozni. Valamit hagyni maguk után. Virág nél-kül adnak termést, ha igaz. Némelyiknél csak augusztusban dől el, és lesz, amelyik elfogadja a kényszerű börtönt, lesz, amelyik nem. Érted?

DÁVID Amelyik elfogadja, arra büszke leszel. Az meg-próbált, megszenvedett, hasznos tagja lesz kertet társadalmának, Világos. Magamra vonatkoztatva a felkötött ágú fádat, elébb nekem is egy kicsit börtönbe kéne kerülnöm, igaz?

BÁN Az ösztöneid megvédenek ettől, nem féltetek. Intuíciókkal élsz, ösztönlény vagy, s mint ilyen, meglehetősen korszerűtlen. Magad alkotta törvények szerint élsz, ráadásul tudatosan. Mondhatnám, antiszociális jellem.

DÁVID Netán adott esetben ösztönösen alattomos is lennék?

BÁN Nem hiszem. Ahhoz reménytelenül fejlett az igazságérzeted.

DÁVID Viszont ennek a hiánya egy korszerű, racionális koponyát igazán nem zavarhat, igaz? Mint amilyen Iván például.

BÁN Magyaráztatnak talán megleggszel annyival, hogy túl fejlett igazságérzet egyenlő mitizált egyéni szabadság. Természetesen megállapíthatatlan és ellenőrizhetetlen mérőegységgel. A zongorán ugyebár a normál

DÁVID Te beszélsz? Pont 'te hivatkozol erre? Ne röhögtesd már ki magad!

BÁN (rágyújt) Most mit mondjak neked?... Nincs sok időm, m'ndjárt rendelek, de némely dolgot azért szeretnék közölni veled.

DÁVID Mindenekelőtt köszönöm, hogy itt lakhatok.

BÁN Nem erről van szó... Tudod, mit neveznek a börtönben „szájkosárnak”? Egy ferde pléhlap az ablak előtt. Ez annak idején arra figyelmeztetett, hogy meg-tanuljam tartani a számat. Az ajtón pedig van egy lyuk, és egy kis vaslap takarja; „Júdásszemnek” hívják. Másnéven cirkli. Ez meg arra figyelmeztetett, amikor kikerültem: mindenhol csak önmagam felelhetek cselekedeteimért, mert azt mindenki láthatja. A többségnek, a közönségnek az számít. A magányos töprengéseidre, köldöknézésedre szarnak, kedves öcsém. Csak a végeredmény érdekli őket. Röviden: hallják, amit mondasz, látják, amit csinálsz.

DÁVID Ez teljesen logikus következtetés téled, aki a koncepciók perek egyik szenvedő alanya voltál. Annál ez jogos és logikus... Csakhogy a fizikai erőszakot végül is kiheveri az ember, nem? És, ha olyan nemes-lelkű, mint te, hát megbocsát.

BÁN (ordítva) Ha valamikor engem verteik, az miért neked fáj? Nem volt elég a testvérgyilkosságból? Mit akarsz? Rózsét rakjunk a házunk köré, és gyűjtsuk meg? Netán én is veled menjek rózsét szedni az erdő-be? (Lehiggadva) A haragtartók és gyűlölködők önmagukat ítélik soha véget nem érő terrorra. Mondhatnám, dédelgetik magukban az újabb fizikai erőszak lehetőségeit. Ördögi kör. Egyvalami tudja szétszakítani : szeretet, megbocsátás.

DÁVID Szeretet, megbocsátás, szépen hangzik.

BÁN Én ezt az utat választottam, és nem érzem magam egy percig sem vesztesnek. DÁVID A te korodban érhető.

BÁN Ötven körül még nem lépett az ember a görög bölcsék nyomába, nem gondolod? ... Szeretted te Máriát?

DÁVID Igen.

BÁN No, csak azért, mert milyen okvetetlenkedő, okoskodó fickó lettél, nem csodálkoznék, ha minden nő világgá rohanna téled... Egy ideig talán érdekes az ilyen pasas, aztán szétpukkan a szerelem, mint a szappan--buborék. A női psziché alapvetően szeretetet és békeséget kíván, ha eddig nem tudtad volna.

DÁVID Néha más a gyakorlat.

BÁN Nem. Néha a nő más. Az olyan, aki az átlagosnál is többet képes elviselni. Ez a Mária ilyenféle lehet. És, te sem vagy egészen buta fiú... nagyon jól tudod ezt, Csak (a fejére bök) itt hibádzik nálad valami; a gondolat és a megvalósítás közötti út számodra ismeret-len. Ez a te nagy bajod. Mire a kíméletlenül kritikus gondolataidat érvényre juttatnád, már visszajára is fordul. Ezt pedig hosszú távon egyetlen nő sem hajlandó elviselni. Neked már egy börtön is teljesen felesleges lenne. Pillanatról pillanatra a legostobább lel-ki terrorra ítéled magad... Az ilyenfajtáknak a fizikai erőszak csak megváltás.

DÁVID Csakhogy ennek a „lelki terrornak” oka is van Es ha semmi mást nem csinálnék, csak hétfőtől vasár-napig az utcákon lődörögnék, az ok akkor is meglenne... A hétköznapi, látszatra apró dolgok, Péter! Egyáltalán nem a „mitizált egyéni szabadság”. Mitizált egyéni szabadság? Hát persze, pontosan ez ellen hadakoznak az elárúsítópultok mögötti pökhendi kiszolgálók, ugye? Vagy akik pecséteket, papirokat követel-nek téled, és paragrafusokra hivatkoznak a legkézenfekvőbb megoldás helyett, mi? Minden este az orrom előtt beszélnek meg városok elsőrendű állampolgárai a piszkos kis életüket. A kőművessel két konyak között, hogy honnan tud anyagot szerezni, és mennyiért vállalja annak a ,kis vityillónak a felhúzását! A lakatossal, hogy s mint lehetne olcsóbban megumbuldálni a vaskerítést, vagy ha X lebukott, vajon Y kerül-e a helyére? Es ha igen, még egy üveg bor után Z már biztos lehet benne, hogy Y 'tolni fogja a szekerét. És mindezt okosabb egy városon kívüli helyen elintézni, be a kocsiba néhány kilométerrel odébb. Világos, Mintha furcsa népszokás lenne ez a bujkálás, nem gondolod?

BÁN Rosszindulat és hülyeség fröcsög belőled. Csak egy-fél éve vagy itt, honnan veszed ezt a sok...

DÁVID Baba, a kávéfőző, már tizenkét éve dolgozik ugyanott. Ennyi, gondolom, elég?

BÁN Elég.

DÁVID Ott viháncolnak minden este az orrom előtt. A rész pedig tükrözi az egészset.

BÁN Csakhogy ez sem így igaz, jó öcsém. Az ember mögött nem mindig azt kell látni, amit képvisel. Ha egy rendőr, teszem azt, visszaél a hatalmával, és gumi-botot lóbálva szemtelenkedik, nem a rendőrséget kell feltétlenül elítélni, hanem konkrétan, huszonharmadik Kovács Gézát. Ha a vonaton egy kalauz idéetlenkedik, nem a MÁV-ot kell szidni. Nemcsak általában ítélezünk, hanem az egyes ember szerint is.

DÁVID Vagyis az egyént, az egyéniséget sem lehet ki-hagyni az össznépi banzájból. Nagyszerű, eddig már eljutottunk. De én nem azért jöttem haza, hogy lássam, bőven akadnak olyanok, akik nem egy, de két nullák, ami köztudottan vévét jelent! Hogy törvények kijátszásával, vagy éppen törvényadta joguknál fogva, mindenki mindenkit be akar csapni, és közben rejtélyesen mosolyog, mintha éppen ő lenne a kivétel. Az érdek és hülyeség ilyen káoszát látva...

BÁN Volt rosszabb is, lesz jobb is.

DÁVID A megbocsátó értelmiségi derékhad! Nagyszerű! BÁN Mondd, miért jöttél te pont ide? Már nem úgy értem, hogy hozzám, hiszen minek kujtorognál albérletekben, ha egyetlen is, de rokonod vagyok. De te nem azért jöttél ide! Séhova az országba nem tudtál volna elmenni, ugye? Csak ide...

DÁVID Nem te csapkodtál itt a múltkor, hogy nincs férőhely a kórházban? A betegek az átjáró folyosókon fekszenek? ... Pátágyakon?... És az építkezéseknél mázsaszámra rohadnak a deszkák? ... Nem te mondtad, hogy minél csendesebben, alattomosabban meghúzódik

valaki, annál derekabb, becsületesebb állampolgárnak tűnik?...

BÁN Lehet, hogy igazad van, de én reggel nyolctól késő estig dolgozom. Rossz sziveket, veséket, gyomrokat ápolgatok. És nem ülök Pesten, egy SZTK-ban, nem rohangászok minden táppénzzel ügyeskedő vagy bejedit, kényeskedő honpolgár telefonhívására, úgy is mint valamelyik kerület 'körzeti' orvosa. Hogy utána az ajtóban zsebre Vágjam a diszkrétén átnyújtott ötveneseket. Nem, barátom, én maradtam itt: ez a házam, ez a kertem, és a betegeim, ha kezdetben próbálkoztak is egy kis suskussal, maguktól is rájöttek, jobb, ha nem csinálják. Egyébként tény: az eltelt évtizedek alatt a következetes kritikát nem egészen következetesen kívánták meg tőlünk ... Istennem, mással voltunk elfoglalva. Talán valamivel fontosabb dolgokkal.

DÁVID Akkor mit akartok a mai kis kezdőtől? Legye-nek csak karrieristák, nem igaz? Az apjuk is csak meg-bocsát és él Szeretben, tisztos munkában...

BÁN Éppúgy előtti nekem is az agyam a vér, ha vala-mi disznóságot hallok, mint neked, de tudom: először dolgozni kell, és csak utáni megváltani a világot.. Mellesleg azt is csak munkával lehet, és nem anarchisztikus vagdalkozásokkal.

DÁVID Egy szegény országban, mely nyüzsög a korrupt és gazdag emberektől, mi ? Gazdag országban szegény-nek lenni, az még elmegy, de szegény országban hivatalból is elfogadhatóan gazdaggá korrumpálni vala-kinek magát?... Hát ilyen viccet az úristen se látott... Ha felmész Pestre, három üzletlakás után egy „Aphrodité” vagy „Szép Ilonka” kozmetikai szalon. Két, köpéstől és cigarettacsikkától borított talponálló között egy téesz-melléküzemág vörösfenyővel borított irodája. Mi ez az idiotizmus? Egy kocsmá, egy bőrfoteles iroda. Egy kozmetikai szalon, egy vizes falú, sötét üzletlakás ... De érdekelttség, az aztán van!

BÁN Nem ártana többet aludnod. Azt hiszem, kissé labilis az idegrendszered.

DÁVID Nyájszellem, itt is, ott is... Mármint nyugaton is, meg itt is.

BÁN Egy kis különbség azért csak van a kettő között.

DÁVID Ha már azon a bizonyos népek országútján fekszünk, egyesek szerint időnként országút szélére vetett nemzet vagyunk, akkor miért kell elfelejteni, hogy az úton hidak is vannak? Mi miért nem lehetnénk ilyen híd? Nem új ötlet, de használható.

BÁN Mi lehetnénk az a híd, vagy te? Me't te legfeljebb egy kavics lennél abban a betonöntvényben. DÁVID Az is valami.

BÁN *(fehér köpenyt vesz fel)* Az apád vére vagy, fiam. Én ugyan erről nem akartam beszélni, most sincs sok időm, de valamit azért mondanék. Idejöttél, kis időre, ahogy mondtad, mert nehezen viseled el az apád öreges rigolyáit, az öcséd szeretőjét, aki nálatok lakik, satöbbi, satöbbi ... Eddig rendben lenne, de hogy egy nő után jöttél, azt nem mondtad, legalábbis nem úgy, ahogy kellett volna, Őszintén. Az apád húsz évvel idősebb mint én, igaz?

DÁVID Igaz.

BÁN Amikor én az orvosi egyetemre jártam a háború után, és ő szegény anyádat eltemette, az első dolga volt, hogy egy rokon nőhöz szaladjon, igaz?

DÁVID Igaz.

BÁN Na, mit gondolsz, miért?

DÁVID Sosem kérdeztem tőle. Az a rokon asszony el-vesztette a férjét, gyereke volt, hát együtt neveltek bennünket.

BÁN Jó, hidd ezt, a lényeg, hogy rögtön egy 'nőt keresett, akibe belekapaszkodhat ... És mit csinált a háború előtt?... Lovakat trenirozott, és egy igencsak szűkagyú polgári életet élt, miközben az ország a németek árnyékában .. , ah, hagyjuk, a lényeg, hogy ló-verseny, nők, kész. Így élt. Én pedig a hülye öcsike voltam, aki gimnazista létére melós gyerekekkel barátkozik, illegális összejövetelekre jár, meg... na, ez már végképp nem tartozik ide. Röviden : amikor a bá-

ború után szegény *anyádat* eltemette, rohant ahhoz a nőhöz, engem pedig le „hülye kommunisztázott”, és most figyelj, ő pedig spiritiszta szeánszokra járt. A negyvenes évek végen, az ötvenes évek *elején*, nyilván te is emlékszel rá.

DÁVID Emlékszem.

DÁN Akkor, amikor nemhogy ,az ilyen házi összejövetelek, de még a templomba járás sem volt veszélytelen. Beszélhettem neki, csak legyintett. Aztán én kerültem, a „hülye komcsi”, a börtönbe, ő meg spiritisztakönyveket csempészett be, hogy elmélkedjek az igaz útról. Amikor őt kaphatták volna el az ostoba spiritiszta asz taltáncaltatásért, engem vágtak be, mert parancsra sem voltam hajlandó valakinek tárgyalás előtt beadni egy bizonyos injekciót. Annyit *mondok* neked, pontosan olyan vagy, mint a tisztelt bátyám, mindent más időben és máshol csinálsz, mint kellene. És az úristenit, ti mindig megüsszátok! Hát ez a véleményem rólad. *Egyébként* addig laksz itt nálam, amíg akarsz. Mit csináltál a kezdeddel? És még nem készülödsz? Mindjárt hat ői-a.

DÁVID Lovagoltam, leestem, nem *komoly*. Majd betelefonálok, ma nem muzsikálok.

BÁN Ertem, ma te sem muzsikálsz. Délelőtt mintha már mondtad volna ezt nekem valaki.

DÁVID Kicsoda?

BÁN Iván. Ma ő sem muzsikál.

DÁVID Mondd, nem gondoltál még arra, hogy a te fád hajtás nélkül maradj? Hogy te *magad* hajtás nélkül maradsz? Még gyümölcsöt sem teremsz? Pedig téged is börtönbe kényszerítettek. Vagy úgy gondolod, a te utadat csak magánosan lehetett végigjárni.?

BÁN *(ki akar menni)*

DÁVID Még egy utolsó kérdés, Péter. Ha *azt* látod nap mint nap, hogy vacak, ócska lépcsőházi vicceikkel és trükkökkel mindent el lehet intézni, akkor mit kell *tenned*'?

BÁN Semmit, mert erre én sem tudok válaszolni. De te a múltadból élsz, a barátod pedig két könyökkel a jövőre *pislog*. Aki csak a jövőre figyel, annak jelene sincs,

DÁVID És te?

BÁN Jönnek a betegeim. Dolgozom. Nekem ma is muzsikálnom kell. *(Kimegy)*

DÁVID *(egyedül marad, az előbbi lemezre ráteszi a játszótűt, a félkör alakú üvegablakhoz sétál, hosszan néz a kert felé, magában motyog)* Felkötött ágú fák... Börtönbe kényszerítette őket... Pont ő... Mindenkit fal-hoz csaptak már párszor, aztán vagy a könyökét használja, hogy igazodjon, vagy az öklét harapdálja... Persze, csak két ökle van az embernek, és az bizony nem sokáig tart... Nekem maradt az önsors-rontók öklöharapdálása vagy a bolondok vegetáló csöndje . Csak skatulya; gyönyörű, szép skatulya nél-kül ne szaladgálj! ... *(Mária jön, bőrrönddel a kezében)*

DÁVID Mária!

MÁRIA Szervusz.

DÁVID Hát te hogy kerülsz ide? Busszal jöttél'?

MÁRIA Igen.

DÁVID És a bőrrönd?

MÁRIA Eljöttem.

DÁVID Otthonról? Végleg?

MÁRIA Igen, de nem hozzád. A szállodában nem volt szabad szobájuk, azt mondták, csak estére lesz .. . Gondoltam, utoljára még mondanék egyet s mást, az-tán majd keresek egy albérletet.

DÁVID Utoljára? Tessék, ülj le.

MÁRIA Nem tudok most ülni. *(Szünet után)* Dávid ...

DÁVID Igen. .

MÁRIA Utazz e', kérlek. A kezed miatt úgyis azt mondtad...

DÁVID Egyedül akarsz maradni?

MÁRIA Pesten is szerezhetnél munkát.

DÁVID Kérsz kávét'?

MÁRIA Köszönöm, nem. *(Dávid karjára teszi a kezét)* Dávid.

DÁVID Mondd, kedves.

A nyitott, félkör alakú ablak felől erős szél zaja

MÁRIA Vihar lesz. Emlékszel arra, mit mondtál, ami-kor fél évvel ezelőtt újra találkoztunk?

DÁVID Sok mindent mondtam.

MÁRIA Többek között azt is, hogy minden sikertelen próbálkozásod után úgy érzed magad, mint az az ember, aki az utolsó másodpercben rohan át egy száguldó autó előtt, és alighogy ép bőrrel sikerül megúsznia. Aztán hozzátetted : erre persze senki nem figyel oda, de ha elüti, fut mindenki, mint az örült ...

DÁVID És a legritkább esetben tudják, ki volt a hibás, de ítélkeznek, következtetnek és pillanatokon belül világhozzájárásokat fessegetnek, pedig két *emberi* lábat és négy kereket nem tudtak szemmel követni. Magyar szokás.

MÁRIA Megint elfogult vagy, **CS** ha húsz centivel mélyebbre hajtánád a fejed, akár strucc is lehetnél. Pedig az sehogys *illene* hozzád.

Kinről mennydörgés hallatszik, elered az eső, Dávid becsukja az ablakot

DÁVID Ha csak az ember egyik arcát látod, akkor sem-mit sem látsz... Az olyan ember számodra tetszhalott, mintha nem is élne. Az anabíózis pedig *csak* a gerinctelenek jellemzője, vagy tévedek?

MÁRIA Nem tévedsz, biológiai újjáéledés csak a gerincteleneknél lehetséges, de te nem vagy gerinctelen. Viszont görcsösen igyekszel, hogy mások csak az egyik arcodat lássák, egy fickóét, aki ...

DÁVID Aki?

MÁRIA De *ezt* olyan meggyőzően csinálod, hogy engem is kényszerítesz. Már én is csak úgy nézlek, mint egy embert a sok közül, és *igyekszem* elfelejteni a férfit, akihez túlságosan sok közöm volt.

DÁVID Volt?

MÁRIA Igen. Volt. Mert...

DÁVID Mert?

MÁRIA Mert szerettelek, és most belemásztam egy jóvátehetetlen ostobaságba, de veled *ezt* így tovább nem csinálhatom. Én megváltoztam. Dávid, én már más *vagyok*?

DÁVID Tudom, észrevettem. összevesztetek? Elküldött?

MÁRIA Ó? Engem?

DÁVID Hát akkor?

MÁRIA Elmondtam a ma délelőttöt. El kellett mondanom ... És most már tudom, hogy megint egyedül vagyok. Marad. ami eddig; munka, tanulás... Te éppen olyan önző vagy, mint Iván. *Ő szenvedélytelenül*, meggondoltan, te szenvedélyesen és reménytelenül, távol a gyakorlati élettől.

DÁVID Nem így akartam.

MÁRIA Elhiszem, de a *felelőtlenségeden* már nem változtathatsz. Mióta újra találkoztunk, képtelen voltam őt elviselni. Először csak idegesített az ölése, az apró, hízkelkedő simogatása, aztán... elviselhetetlen lett.

DÁVID Hagyd abba, kérlek.

MÁRIA Ha *sokáig* néztem, a száját vagy a szemét, anélkül, hogy észrevette volna, nyomorult szégyenérzet vett erőt rajtam. Nem előtte szégyenkeztem, csak magam előtt.

DÁVID Kértelek, Mária, hogy...

MÁRIA De érzékeny lettél! Kihúztad a palackból a dugót és most szeretnéd a szellemet visszacsalogatni, mi?... Hálából, de ragaszkodnom kellett hozzá.

DÁVID Azt hiszem, kedves, gyáva voltál. Nem mertél kockázatot vállalni. Te is nyugalomra és biztonságra akartál berendezkedni, természetesen az ezzel járó apró megalkuvásokkal számolva.

MÁRIA Te nem ítélsz el engem semmiért! Soha, érted, *soha!*

DÁVID Félreértettél.

MÁRIA Nagyon is jól értettelek. És, kérlek, ne maradj itt, nem kell, hogy itt maradj, menj el. Csak *ezt* akartam mondani neked ... (*Idégesen járkálva*) Úgy látszik, *én* is kezdek kiborulni... Iván nem hazudott; gyerekem lett volna, amikor elmentél.

DÁVID Miért nem írtad meg?

MÁRIA Minek? És különben is, mire megírtad a cimed, már túl voltan. mindenem, pedig nagyon meg akartam tartani. De, aztán észhez tértem... Egy évvel a gimnázium után ...

DÁVID Miért nem írtad meg?

MÁRIA Akkor talán hanyatt-homlok rohansz haza?... DÁVID Azt hiszem, igen.

MÁRIA És most minek jöttél vissza, az istenért, ezt mondd meg nekem?

DÁVID Itt sok minden elviselhetőbb számomra, ha már az önzésemet emlegetted. És hányszor fogod még te is ezt kérdezni tőlem?... Szóval, mégis igaz.

MÁRIA (*hirtelen felugrik*) Hát ezért jöttem, és most megyek. Van esernyőd? Vagy a nagybátyádnak, valami rossz vacak, amit nem kell visszahozni?

DÁVID Úgy gondolod, hogy többé ne találkozunk? MÁRIA Úgy... Talán, egyszer. Ki tudja? Én nem, de te sem.

DÁVID Rendben van.

MÁRIA De elutazol, ugye?

DÁVID Parter est mourir un peu.

MÁRIA Mit mondsz?

DÁVID Csak egy francia mondást motyogtam: elutazni mindig kicsit meghalni is. Elég szentimentális, nem?

MÁRIA Majd elfelejtettem, hoztam valamit neked cseré-be a régi levélért, amit írtam neked, Tessék. Valahogy nálam maradt, a tiéd, te kaptad.

DÁVID Mi ez?

MÁRIA Olvasd csak. (*Rajzlap nagyságú kartonlapot ad át*)

DÁVID (*olvasva*) „Emléklap. Az MSZMP X. kongresszusa és felszabadulásunk tizenötödik évfordulója tiszteletére az „Ifjúság a szocializmusért” próbát, teljesítette. Budapest, 1960. április 4. A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség Központi Bizottsága.” Hol találtad?

MÁRIA A szekrényem alsó fiókjában volt.

DÁVID Köszönöm. És mit csinál most Iván? Nyalogatja a sebeit? Vagy lelki puskalövéseiktől szitává lyuggatott érzelmekkel iddogál? Hát persze, ilyen békés puskalövésekről magyarázodik mindenki, akár a felesége hagyja el, akár a munkahelyén vagy az otthonában nyomorgatják. Pedig nagy a különbség, de még mekkorad... Az Iván-félék ilyenkor rájönnek, hogy feleslegegesen könyököltek, te pedig megunod, hogy se álarc, se köpönyeg mögé soha nem bujkalok, és, hogy főként elegendem van az egész túlekedésből, lihegésből... a gyakorlati életből, ahogy te mondanád... Csak, sajnos, semmi nem történik, amivel egy időre kikapcsolhatnám magam... Mit gondolsz, mit kellene csinálnom?

MÁRIA Megyek. Szervusz.

DÁVID Várj, kérek Pétertől esernyőt, és elkísérlek.

Iván lép be az ajtón, csurog a víz a hajából, kabátjáról. Erősen kapatos

IVÁN Nagyszerű! Ajtó tárva-nyitva, a madárkák pedig a fészekben. A madárkák a fészekben, ott kint meg a kedves várakozó betegek ...

DÁVID Akik lassanként már azt hiszik, nem is ott van a rendelő, hanem itt.

IVÁN Na, mi újság?

MÁRIA Iván, én ...

IVÁN Te hallgass most, légy szíves,

DÁVID Részeg vagy.

IVÁN Észrevetted? Nagyszerű... Egészen nagyszerű... Az úristenit, de fáj a fejem.

DÁVID Ejnye, komám, hol itt a tartás? Fejfájósan, kábultan nem lehet parancsolgatni. IVÁN Kuss!

DÁVID Szóból ért a magyar ember. De ha így, csinálod tovább, nagy bajban leszel, barátom. Fejfájás, szomjúság, izzadás, és máris itt a rossz közérzet. Azt meg igen-csak némely szekréciós mirigyed, mint máj, vese, be-azt fogod hinni, te is betolakszol a világmindenségbe, ahogy ezt megvetően másokról szoktad mondani. Pedig csak némely szekréciós mirigyed, mint máj, vese, befolyásol, és esetleg a véred cukorszintje.

IVÁN (Máriához) Sejtettem, hogy itt vagy, tudtam, hogy csak ide jöhettél. Pedig megmondtam, mondtam ... DÁVID
Mária szállodába megy, csak beszélni akart velem. Utoljára.
IVÁN Utoljára?

MÁRIA Igen, éppen indultam.

IVÁN (Dávidhoz) Te hoztad ide Máriát, igaz?

DÁVID (hallgat)

IVÁN Csak én lehetek ilyen hülye! Az orrom előtt hentegek ... Hát, persze, ez a fizetség, ez a hála ... Mert biztonságot, nyugalmat adtam neked, te ... te ... Az örökösödési adó a ház után, pályázatok, különmelók, a cint a gűzü, hajtottam ... Alkalmanként blúzocska, szoknyácska, cipőcske, télen a legújabb fazonú csizmacska...

DÁVID És mindenekelőtt a házacska Varga nénitől, IVÁN Neked semmi közöd hozzá! Te egy vérszívó poloska vagy! Érted? Egy poloska! Gyere, Mária, menjünk ...

MÁRIA Én innen egyedül megyek el.

IVÁN Tudtam, hogy idejössz, de ez most nem számít. Én azért jöttem, mert ...

DÁVID Kocsival?

IVÁN Azzal, képzeld.

DÁVID Tiszta életbiztosítás most beülni a kocsidba. Egyébként hallottad, Mária innen egyedül megy el.

MÁRIA Mit alkusztok itt, mint két kofa a piacon?

DÁVID Csak meg akartalak övni attól, hogy ...

MÁRIA Tőle akarsz megvédeni? ... Neked való erőfeszítés, mondhatom.

DÁVID Igazad van, elintézi ezt a mérnök úr maga is. Még hozzá kiskapuk és előkészítő akciók nélkül. Az is lehet hogy végre magára talál, megismerkedik egy kicsit önmagával, mert eddig igencsak kevés ideje volt rá. Vagy tévedek?

IVÁN (felkap egy hamutálat, Dávid felé dobja)

MÁRIA Iván! Az istenért! Megörültél? IVÁN

Most jött meg az eszem csak igazán.

DÁVID Ennek nagyon örülök. Van nálad háromszáz forint?

IVÁN Micsoda?

DÁVID Megköszönném, ha adnál háromszáz forintot kölcsön. Már tegnap este is beszélünk erről, ha emlékszel rá.

IVÁN (zakózséből tárcát vesz elő, háromszáz forintot a földre dob) Nesze!

DÁVID Köszönöm, bár különösen nincs rá szükségem. Szimbolikus kérés volt. És most parancsolj. (A díványra mutat) Én elmegyek hazulról, bár elég kellemetlen lesz ebben az esős időben sétáfkálni. De így legalább olyan aljas leszek, amilyenek te is szeretnél látni, Így Máriának is könnyebb lesz.

IVÁN Mi ez, mit akarsz?

DÁVID Tessék, lemondtam Máriáról. A feleségedről. Parancsoljatok. Igaz ugyan, hogy alig negyedórja ezen a díványon kapaszkodtunk össze, de téged, azt hiszem, az ilyesmi nem nagyon zavar.

IVÁN Te! ... Te poloska! ... (Az íróasztalról felkap egy papírvágó kést)

MÁRIA Iván! ... Az isten szerelmére! ... Iván! Ne, ne! ...

IVÁN (Dávidnak rohan, birkóznak, Dávid megragadja Iván csuklóját, de mielőtt nagy erővel ellökné magától, a visszaforduló penge Iván hasába szalad, aki elesik, bal oldalával az asztal éles peremének ütődik)

IVÁN Te ... nyomorult ...

DÁVID Nem én ... te, saját magad ... és, csak ...

MÁRIA Úristen!

BÁN (berohan az ajtón) Mi van itt? Dávid! Mit csináltok? Mi ez a ... (Észreveszi a földön heverő Ivánt, aki hasára szorítja tenyerét) Hát ez meg ... Mi történt ...? DÁVID Rám rontott a papírvágó késsel, ki akartam csavarni a kezéből, és ...

IVÁN Megszűrt ez a nyomorult állapot.

DÁN (lehajol, nézi Ivánt, tapogatja)

IVÁN (nyöszörög)

BÁN Itt is fáj?

IVÁN Igen.

BÁN Pont a hasába szaladt.

IVÁN Itt ... itt nagyon fáj.

BÁN A lépedet is eltrafáltad. Nekiütöttél valaminek?

MÁRIA Az asztal szélének.

IVÁN Igen ... nagyon ...

BÁN Fiát ez bizony a léped lesz. (Dávidhoz) Menj innen!

MÁRIA Kössük be gyorsan, itt van egy törülköző, vigyek a kocsizhoz ...

BÁN Nem ment mélyre, de ha esetleg egy léprepedés ...

DÁVID Majd én beviszem a kórházba.

MÁRIA Megörültél? Jegyzőkönyv meg a többi ... Majd én viszem ...

DÁVID Én értem te ne hazudj.

BÁN Gyerünk, gyerünk, vigyük a kacsizhoz, majd ott be-kötözöm ... Mozgás, mozgás!

Dávid és Bán kiviszik Ivánt, Mária utánuk megy. Rövid szünet után a kert előli ajtón bejön Lajoska, kezében selyempapírba csomagolt virágcsokor

LAJOSKA Jó napot kívánok ... Dávid úr? ... Nincs itt senki ... (Óvatosan körbesétál, elindítja a lemezjátszót. Az előbbi dal folytatása. Leül a díványra. Dávid jön)

LAJOSKA Szervusz, Dávid úr!

DÁVID (nem köszön vissza, megállítja a lemezjátszót)

LAJOSKA Vettem egy csokor virágot Mária kisasszony-na<., mert láttam ám, hogy jövőget az utcán, kezében egy nagy bördönddel, akartam segítségére lenni, de azt mondta, hagyjam békén. Valamiért haragos lehet rám, igaz? ... Majd tessék szíves lenni odaadni neki ezt a virágot ... Ide tesszem, ide a díványra, jó? (Látja, hogy

Dávid nem válaszol, leül a díványra, esetlenül marokra fogva, maga elé tartja a csokrot. Hosszú szünet)

BÁN (beront) Hát ezt jól megcsináltad! Mint a falu-széli suttyók a kocsmában! Késelnek! ... És kint a páciensek ... és ez az egész. Egyáltalán, hogy történhetett ez? A kés nem ment mélyre, de ha léprepedés, esetleg kétszakaszos, bevérzik a tok alá ... Le is csukhatnak, te szerencsétlen! ...

DÁVID Az a léprepedés halálos?

BÁN Ritkán, de lehet ... (Lajoskához) Hát te meg? LAJOSKA

A kert felől jöttem, doktor úr, kérem tisztetelettel.

BÁN (Dávidhoz) Azonnal menj a rendőrségre, de azonnal! Mind járt felhívom az ügyvéd ismerősömet. Önvédelemből tetted? Vagy nem? ... Mozgás, öltözz és menj!

DÁVID (gúnyosan) Önvédelemből. Világos. Erre vártam. Gratulálok. A doktor úr szól egy ügyvéd barátjának, majd este leülnek, kitárgyalják a dolgot, az ügyvéd úr egy-két liter bor után, éjfél felé távozik, és búcsúzóul megkéri a doktor urat, akadna egy lányismerőse, akinek bizony van egy kis problémája, és ugyan, ajánljon már egy kollégát, aki kitűnően megszabadítja majd terhétől ... Egyszerű ez.

BÁN Azonnal lódulj a rendőrségre.

DÁVID Egy egyszemélyes, bombabiztos óvóhelyre, Békében. Mint a felkötött ágú fáid. Ha elviselem, majd virág nélkül termés lesz.

BÁN Menj a rendőrségre. A többit este megbeszéljük. Feltéve, a nem kerülsz rögtön letartóztatásba. (Ki-megy)

LAJOSKA *(hosszú szünet után)* Mi történt, Dávid úr, kérem tisztelettel?

DÁVID *(ismét visszatér a lemezzátszótűt, zene, magának motyogva)* Ritkán, de lehet halálos is ... Bűnvádi eljárás, legjobb esetben felfüggesztett börtön.

LAJOSKA *(a zenét hallgatva)* Szép, szőke lány... És az orgonák ... Lilát a rózsaszínhez, fehérét a sárgához... A virágokat egymáshoz dörgölik.

DÁVID A robbanás előtti pillanatnak csak egy törvénye van ... Most már minden megy a maga útján ...

LAJOSKA Talán felhőnek lenni, föléjük terpeszkedni Ott lebegni fölöttük ... Fiatalok, szépek, erősek... És irtó erő van bennük ... Kicsi szoknyájuk lobog a szél-ben... *(Hirtelen felugrik)* Dávid úr, ha holnap engem dobálnak és felkapok egy követ, és úgy fejbe vágom valamelyiket. hogy ... *(Elhallgat)*

DÁVID A robbanás előtti pillanatnak csak egy törvénye van. Így igyaz. Aztán, mint. a megkövesedett mammutok és barlangi oroszlánok .. A megmaradt csontjainkból már aligha. fogják kitalálni, volt-e egyáltalán valami különbség közöttünk. Múzeumi' üvegablak mögött. ott a helyünk. Mammutság, oroszlánság, emberség . Egyre megy. Mindegyik a maga szintjén... Nincs köztünk különbség. Vagy mégis?... . Te mit gondolsz erről. Lajoska?

Lassú függöny,, zene

Györfy László 1940-ben született Budapesten, 1965-ben végzett a Színház- és Filmművészeti Főiskolán. 1968 óta rendszeresen publikál napilapokban és irodalmi folyóiratokban elbeszéléseket és publicisztikai írásokat. Több hangjátékát sugározta a rádió. Kötetei: Dobb, föl magad, fiú! (elbeszélések), .Kőorgonák (regény).

Felelős kiadó: Siklósi Norbert, a Lapkiadó Vállalat igazgatója

Borsod megyei Nyomdaipari Vállalat, Miskolc — 1982 — 3939 -- Felelős vezető: Kilián Béla igazgató